

Skýrsla kennsluráðgjafa

Árið

2006

Reykjavíkurborg

Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða

Hulda Karen Daníelsdóttir

Desember 2006

Efnisyfirlit

Inngangur	3
Heimsóknir í skóla, ráðgjöf, fræðslufundir o.fl.	4-5
Önnur verkefni	6-9
Símenntun kennara	10-11
Aðkoma ráðgjafa að hinum ýmsu verkefnum	12-13
Námskeið og ráðstefnur	14
Helstu verkefni í vinnslu	15
Framtíðarsýn	16-17
Flokkun nemenda	18-19
Fylgiskjöl 1-16	

Inngangur

Kennsluráðgjafi sinnir grunnskólaráðgjöf varðandi nám og kennslu innflytjenda, tvítyngdra nemenda og heimfluttra Íslendinga í sveitarfélögum öðrum en Reykjavík. Einnig sinnir kennsluráðgjafi ráðgjöf varðandi móttöku og gagnkvæma félagslega aðlögun nemenda sem eru innflytjendur og þeirra sem fyrir eru.

Á árunum 2001-2006 heimsótti ráðgjafinn u.þ.b. 80 grunnskóla og marga þeirra nokkuð oft.

Kennsluráðgjafi veitir ráðgjöf á skrifstofu sinni, í skólum og á öðrum vettvangi, símleiðis og með tölvupósti (sjá lýsingu á þjónustu kennsluráðgjafa í fylgiskjali nr. 1).

Mikil aukning hefur orðið á ráðgjöf með tölvupósti í tengslum við einstaklingsmál nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Ráðgjafinn fær þá senda lýsingu á viðkomandi máli og sendir til baka hugmyndir að hagnýtum úrræðum (sjá fylgiskjal nr. 2).

Kennsluráðgjafi heldur úti póstlista með rúmlega 500 netföngum kennara sem kenna víðs vegar um landið. Upplýsingar um túlkabjónustu, fjölbreytta kennsluhætti, kennsluefni á íslensku og á móðurmálum nemenda, vefslóðir, hagnýt úrræði, námskeið og ráðstefnur og margt fleira sendir ráðgjafinn út á listann.

Kennsluráðgjafi kemur að símenntun kennara vítt og breitt um landið með kennslu á námskeiðum, leiðsögn í smiðjum, á fræðslufundum o.fl.

Kennsluráðgjafi vinnur með grunnskólanemendum í tengslum við viðhorf, gildi og fordóma og hvernig þeir geti stutt nemendur sem eru innflytjendur í íslenskunáminu.

Ráðgjafi sinnir í auknum mæli ráðgjöf og fræðslu í leikskólum. Ástæðan er mikil þörf starfsfólks á fyrsta skólastiginu fyrir ráðgjöf vegna barna sem eru innflytjendur, tvítyngd eða heimfluttir Íslendingar. Ráðgjafi hefur m.a. flutt erindi um mikilvægi móðurmáls og íslensku sem annars tungumáls á fundum starfsfólks og foreldra á leikskólunum Baróns- og Njálshöfðingja í Reykjavík.

Kennsluráðgjafi miðlar til Jöfnunarsjóðs upplýsingum um fjölda nemenda sem njóta kennslu í íslensku sem öðru tungumáli í grunnskólum sveitarfélaga annarra en Reykjavíkur. Til að afla upplýsinga sendir ráðgjafi bréf, eyðublöð og upplýsingar um þjónustu á tölvutæku formi til skólastjóra og skólaskrifstofa (sjá fylgiskjal nr. 3).

Kennsluráðgjafi tekur þátt í eða á frumkvæði að verkefnum sem tengjast móttöku, gagnkvæmri félagslegri aðlögun nemenda, námi og kennslu nemenda með íslensku sem annað tungumál og símenntun kennara. Ráðgjafinn tekur auk þess þátt í tveimur Evrópuverkefnum og sinnir störfum á Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða.

Starf kennsluráðgjafa hefur vaxið með ári hverju. Ráðgjafi sinnir eftir sem áður ráðgjöf og fræðslu en kemur nú í auknum mæli að stórum verkefnum svo sem skipulagi ráðstefna, Evrópuráðsverkefnum, símenntun kennara og samstarfi við fjölda

aðila í tengslum við málefni innflytjenda.

Heimsóknir í skóla, ráðgjöf, fræðslufundir o.fl.

Dagsetning	Vettvangur	Erindi
09.01.	Oddeyrarskóli á Akureyri	Fyrirlestur og skipulag samstarfsfundar kennara sem koma að kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Tilgangurinn með fundinum var að gefa kennurum tækifæri til að miðla sín á milli úrræðum, kennsluefni, verkefnum og nálgunum og mynda tengslanet þeirra sem kenna þessum nemendahópi.
10.01.	Grunnskólinn á Þórshöfn	Fræðsluerindi fyrir kennara og skólastjórnendur. Á erindið hlýddu einnig leikskólastarfsmenn og fulltrúar Grunnskóla Raufarhafnar og Grunnskólans á Bakkafirði.
11.01.	Borgarhólsskóli á Húsavík	Fræðsluerindi fyrir skólastjórnendur, kennara og annað starfsfólk.
01.02.	Leikskólinn Lönguhólar á Höfn í Hornafirði	Ráðgjöf til kennara og foreldra nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál (einstaklingsmál nokkurra barna).
01.02.	Hafnarskóli á Höfn í Hornafirði	Ráðgjöf til kennara og foreldra nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál (einstaklingsmál nokkurra nemenda).
01.02.	Hafnarskóli á Höfn í Hornafirði	Fræðslufundur með starfsfólki grunnskólanna á Höfn í Hornafirði.
01.02.	Félagsmiðstöðin á Höfn í Hornafirði	Fræðslufundur með starfsfólki Félagsmiðstöðvarinnar og sundlaugarinnar á Höfn í Hornafirði.
02.02.	Leikskólinn Krakkakot á Höfn í Hornafirði	Ráðgjöf til kennara og foreldra barna sem læra íslensku sem annað tungumál (einstaklingsmál nokkurra nemenda).
02.02.	Nesjaskóli á Höfn í Hornafirði	Ráðgjöf til kennara og foreldra nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál (einstaklingsmál nokkurra nemenda).
08.03.	Setbergsskóli í Hafnarfirði	Ráðgjöf til kennara vegna einstaklingsmála.
27.04.	Alþjóðahús	Fræðslufundur um mikilvægi móðurmáls og íslensku sem annars tungumáls fyrir mæður sem eru innflytjendur.
24.05.	Leikskólarnir Dalborg á Eskifirði og Sólvellir á Norðfirði	Ráðgjöf til kennara og foreldra barna sem læra íslensku sem annað tungumál (einstaklingsmál nokkurra barna).
19.06. 20.06.	Egilsstaðir	Ráðgjafi kom að skipulagi og kenndi á námskeiðinu: <i>Kennsla nemenda með íslensku sem annað tungumál</i> sem haldið var fyrir kennara á Austurlandi. Námskeiðið var samstarfsverkefni Skólaskrifstofu Austurlands og Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða (sjá fylgiskjal nr. 4).

Dagsetning	Vettvangur	Erindi
10.08. 11.08.	Húsavík	Ráðgjafi kom að skipulagi og kenndi á námskeiðinu: <i>Kennsla nemenda með íslensku sem annað tungumál</i> sem haldið var fyrir kennara í Norðurþingi. Námskeiðið var samstarfsverkefni Félags- og skólaþjónustu Þingeyinga og Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða (sjá fylgiskjal nr. 4).
25.08.	Lágafellsskóli í Mosfellsbæ	Fundur með kennurum og skólastjórnendum og ráðgjöf vegna einstaklingsmáls.
30.08.	Vallaskóli á Selfossi	Ráðgjöf og fundur með deildarstjórum og umsjónarkennurum nemenda með íslensku sem annað tungumál.
31.08.	Stóru-Vogaskóli í Vogum	Fræðslufundur með kennurum og skólastjórnendum.
05.09.	Grunnskólinn í Borgarnesi	Unnið með skólastjórnendum og öllum kennurum skólans á starfsdegi.
13.09. 14.09.	Höfn í Hornafirði	Ráðgjöf til kennara og foreldra barna sem læra íslensku sem annað tungumál (einstaklingsmál nokkurra nemenda) og fræðslufundir.
15.09.	Stóru-Vogaskóli í Vogum	Vinnudagur með kennurum og skólastjórnendum. Unnið var að drögum móttökuáætlunar og gagnkvæms félagslegs aðlögunarferlis.
29.09.	Stóru-Vogaskóli í Vogum	Vinnudagur með kennurum og skólastjórnendum. Unnið var að drögum móttökuáætlunar og gagnkvæms félagslegs aðlögunarferlis.
08.11.	Vallaskóli á Selfossi	Vinnudagur með kennurum og skólastjórnendum. Unnið var að drögum móttökuáætlunar og gagnkvæms félagslegs aðlögunarferlis.
14.11.	Fellaskóli í Reykjavík	Fyrsta smiðjan af tólf fyrir kennara og stjórnendur í Fellaskóla í Reykjavík. Áhersla var lögð á fjölmargar leiðir til að gera námsefnið aðgengilegt fyrir nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál (sjá fylgiskjal nr. 5).
28.11.	Fellaskóli í Reykjavík	Smiðja fyrir kennara og stjórnendur í Fellaskóla í Reykjavík.
04.12.	Fellaskóli í Reykjavík	Smiðja fyrir kennara og stjórnendur í Fellaskóla í Reykjavík.
14.12.	Grunnskólinn í Borgarnesi	Vinnudagur með kennurum og skólastjórnendum. Unnið var að drögum móttökuáætlunar og gagnkvæms félagslegs aðlögunarferlis.

Önnur verkefni

Dagsetning	Vettvangur	Ýmis verkefni
01.03.	Reykjavík	Kennsluráðgjafi flutti erindið: <i>Mörg börn, margar leiðir: Nám og kennsla í íslensku sem öðru tungumáli</i> á ráðstefnunni <i>Skóli á nýrri öld</i> sem haldin var á starfsdegi grunnskólakennara í Reykjavík. <i>Skóli á nýrri öld</i> var samstarfsverkefni Skólastjórafélags Reykjavíkur, Kennarafélags Reykjavíkur og Menntasviðs Reykjavíkurborgar.
11.03.	Reykjavík	Ráðgjafi kynnti verkefnið <i>Bækur og móðurmál</i> á fundi Norrænu IBBY-félaganna (sjá fylgiskjal nr. 6).
17.03.	Ráðstefnan <i>Móðurmál eru máttur</i> sem haldin var í Reykjavík	Kennsluráðgjafi átti frumkvæði að ráðstefnunni <i>Móðurmál eru máttur</i> (sjá fylgiskjal nr. 7). Nánari upplýsingar um erindin sem flutt voru og annað tengt ráðstefnunni má finna á slóðinni: http://simentt.khi.is/modurmal/
29.03.	Menntasvið Reykjavíkurborgar	Kennsluráðgjafi skipulagði í samstarfi við Ísbrú-Félag fólks sem starfar að fræðslumálum útlendinga/tvítyngdra fræðslufund fyrir grunnskólakennara í sal Menntasviðs Reykjavíkur. Deildarstjóri í Grundaskóla á Akranesi flutti erindið: <i>Skapandi skólastarf fyrir nemendur. Nálgun sem hentar nemendum með íslensku sem annað tungumál sérlega vel</i> . Fundurinn var vel sóttur.
31.03.	Norrænahúsið í Reykjavík	Kennsluráðgjafi kynnti niðurstöður könnunar á málþingi um rannsóknir á málefnum innflytjenda. Þingið var samvinnuverkefni Alþjóðahúss, Rauða kross Íslands, Háskóla Íslands og Kennaraháskóla Íslands. Könnunin snéri að skipulagi og áherslum í móttöku, félagslegri aðlögun og námi og kennslu nemenda sem kunna enga eða mjög takmarkaða íslensku þegar þeir hefja nám í íslenskum grunnskólum í sveitarfélögum öðrum en Reykjavík. Könnunin var unnin árið 2005.
22.06.	Reykjavík	Kennsluráðgjafi kynnti starfsmönnum Landssamtaka foreldra Heimili og skóli starf sitt, stöðuna í námi og kennslu nemenda með íslensku sem annað tungumál í grunnskólum vítt og breitt um landið og framtíðarsýn sína.

Dagsetning	Vettvangur	Ýmis verkefni
03.07.	Félagsmálaráðuneytið	Kennsluráðgjafi kynnti fulltrúum Innflytjendaráðs starf sitt, stöðuna í námi og kennslu nemenda með íslensku sem annað tungumál í grunnskólum vítt og breitt um landið og framtíðarsýn sína.
14.08.	Hofsstaðaskóli, Garðabæ	Kennsluráðgjafi hélt fyrirlestur um námsmat fyrir enskukennara og kennara sem kenna íslensku sem annað tungumál í nokkrum grunnskólum í Garðabæ.
14.08.	Menntamálaráðuneytið	Kennsluráðgjafi sat fund með fulltrúum menntamálaráðuneytisins, skólastjóra Grunnskóla Grundarfjarðar og skólameistara Fjölbrotaskóla Snæfellinga vegna fyrirhugaðs tilraunaverkefnis. Verkefnið felst í móðurmálsstuðningi við nemendur sem eiga pólsku að móðurmáli og eru á 1. ári í FSN eða í unglingadeild grunnskólans.
06.09. 07.09. 08.09. 09.09. 10.09.	Brussel	Kennsluráðgjafi er fulltrúi Íslands í verkefninu <i>Immigrant Pupils with Special Educational Needs</i> sem er á vegum European Agency for Development in Special Needs Education og sat vinnufundi 6.-10. september í Brussel. Tilgangurinn með verkefninu <i>Immigrant Pupils with SEN</i> er að kortleggja stöðu nemenda með námserfiðleika og/eða fatlanir sem eru innflytjendur eða afkomendur innflytjenda á Íslandi og fjölmörgum öðrum Evrópulöndum. Athuga þarf m.a. hve há prósentu innflytjenda er með námserfiðleika og/eða fatlanir í samanburði við nemendur með íslenskan bakgrunn, hvernig þjónustu þeir fá, hvernig matstæki eru notuð við greiningu á vanda þeirra o.fl. (sjá fylgiskjal nr. 8).
23.09. 14.10. 18. 11.	Kennaraháskóli Íslands	Kennsluráðgjafi og kennsluráðgjafi á Skólaskrifstofu Austurlands skipulögðu námskeiðið <i>Íslenska sem annað tungumál Smíðja fyrir kennara</i> og kenndu alla þrjá dagana (sjá fylgiskjal nr. 9).
26.09.	Hátíðarsalur Háskóla Íslands Hátíðardagskrá í tilefni Evrópska tungumáladagsins	Kennsluráðgjafi afhenti fyrir hönd verkefnisins <i>Bækur og Móðurmál</i> fulltrúa Breiðholtsskóla námsvefi á 8 tungumálum. Vefirnir verða settir á Fjölmenningsarvef Breiðholtsskóla (sjá fylgiskjal nr. 6). Hátíðardagskráin var á vegum stofnunar Vigdísar Finnbogadóttur og menntamálaráðuneytisins.

Dagsetning	Vettvangur	Ýmis verkefni
07.10.	Ráðhúsið í Þorlákshöfn	Kennsluráðgjafi kynnti verkefnið <i>Bækur og móðurmál</i> á Landsfundi Upplýsingar.
10.10.	Samband íslenskra sveitarfélaga í Reykjavík	Fundur með Samstarfsnefnd um málefni grunnskóla vegna skólagöngu nemenda sem eru ekki komnir með dvalarleyfi né lögheimili í sveitarfélagi.
12.10.	Reykjavík	Fræðslufundur um mikilvægi móðurmáls og tvítyngi með foreldrum og starfsfólki leikskólans Barónsborgar í Reykjavík.
13.10.	Menntamálaráðuneytið	Kennsluráðgjafi var fulltrúi Ísbrúar- Félags fólks sem starfar að fræðslumálum útlendinga/tvítyngdra á samráðsfundi menntamálaráðuneytisins með formönnum fagfélaga kennara. Megintilefni fundarins var að greina frá stöðunni í endurskoðun aðalnámskráa grunn- og framhaldsskóla með hliðsjón af 10 punkta samkomulagi KÍ og menntamálaráðuneytisins og samstarfi við fagfélögin um málið.
24.10.	Endurmenntun Háskóla Íslands	Kennsluráðgjafi flutti erindið <i>Íslenska sem annað tungumál</i> á endurmenntunarnámskeiðinu: <i>Að vinna með útlendingum</i> .
24.10.	Endurmenntun Háskóla Íslands	Kennsluráðgjafi var fulltrúi Ísbrúar- Félags fólks sem starfar að fræðslumálum útlendinga/tvítyngdra á fundi formanna fagfélaga, skólamálanefndar FF og fulltrúa stjórnar FS. Á fundinum var farið yfir stöðuna, rætt um námskeiðin sem haldin voru sumarið áður og hvað er framundan. Einnig var rætt um það sem betur mætti fara. Óskað var eftir hugmyndum frá fagfélögum um nýtt námsframboð fyrir endurmenntun framhaldsskólakennara.
25.10.	Útlendingastofnun	Kennsluráðgjafi var fulltrúi Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða í hringborðsumræðum um málefni innflytjenda á Íslandi. Einstaklingar sem búa yfir mikilli þekkingu og reynslu í málefnum innflytjenda hér á landi, innflytjendur og aðrir sem starfa við innflytjendamál voru boðaðir til fundar. Tilgangur umræðnanna var að miðla upplýsingum á milli þessara hópa, auka samstarf og skilning sem skili sér í samhæfingu í þessum málaflokki. Tillögur sem hópurinn lagði fram voru lagðar fyrir Innflytjendaráð.

Dagsetning	Vettvangur	Ýmis verkefni
20.11.	Þjóðmenningarhús	Kennsluráðgjafi sat málþing á vegum menntamálaráðuneytisins um málefni unglíngastígsins.
21.11.	Reykjavík	Fræðslufundur um mikilvægi móðurmáls og tvítýngi með foreldrum og starfsfólki leikskólans Njálshorgar í Reykjavík.
22.11. 23.11. 24.11. 25.11. 26.11.	Strasbourg	Kennsluráðgjafi er fulltrúi Íslands í Evrópuverkefninu Pestalozzi, European Modules for Trainer Training in Intercultural Education. Ráðgjafi sat vinnufundi 23.-26. nóvember í Strasbourg (sjá fylgiskjal nr. 10).
07.12. 08.12. 09.12.	Malmö	Kennsluráðgjafi er fulltrúi Íslands í verkefninu <i>Immigrant Pupils with Special Educational Needs</i> sem er á vegum European Agency for Development in Special Needs Education og sat vinnufundi í Malmö dagana 7.-12. desember.
15. 12.	Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða	Kennsluráðgjafi afhenti hr. Vilhjálmi Þ. Vilhjálmsyni, borgarstjóra Reykjavíkur, hugmynd sem felst í því að byggt verði sameiginlegt hús fyrir hin fjölmörgu trúfélög sem nú fyrirfinnast á Íslandi (sjá fylgiskjal nr. 11).

Símenntun kennara

Kennsluráðgjafi sinnir símenntun kennara með fræðslufundum, námskeiðum og smiðjum í skólum og á öðrum vettvangi

18.02.	Grandaskóli í Reykjavík	Kennsluráðgjafi hélt fyrirlestur um tungumálakennslu á ráðstefnu enskukennara.
01.03.	Ráðstefna í Reykjavík	Kennsluráðgjafi flutti erindið: <i>Mörg börn, margar leiðir. Nám og kennsla í íslensku sem öðru tungumáli</i> á ráðstefnunni <i>Skóli á nýrri öld</i> sem haldin var á starfsdegi grunnskólakennara í Reykjavík. <i>Skóli á nýrri öld</i> var samstarfsverkefni Skólastjórafélags Reykjavíkur, Kennarafélags Reykjavíkur og Menntasviðs Reykjavíkurborgar.
17.03.	Háskóli Íslands í Reykjavík	Kennsluráðgjafi átti frumkvæði að ráðstefnunni <i>Móðurmál eru máttur</i> . Ráðgjafi fékk til samstarfs fulltrúa nokkurra stofnana og hélt utan um samstarfið. Fjöldmargir fundir voru haldnir í tengslum við undirbúning og úrvinnslu ráðstefnunnar. Ráðstefnan var mjög vel sótt og vel heppnuð. Nánari upplýsingar um erindi og annað tengt ráðstefnunni má finna á slóðinni: http://simennt.khi.is/modurmal/ (sjá fylgiskjal nr. 7).
29.03	Menntasvið Reykjavíkurborgar	Kennsluráðgjafi skipulagði í samstarfi við Ísbrú fræðslufund fyrir grunnskólakennara. Deildarstjóri í Grundaskóla á Akranesi flutti erindið: <i>Skapandi skólastarf fyrir nemendur. Nálgun sem henta nemendum með íslensku sem annað mál sérlega vel.</i>
19.-20. júní	Egilsstaðir	Námskeiðið: <i>Kennsla nemenda með íslensku sem annað mál</i> var samstarfsverkefni Skólaskrifstofu Austurlands og Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða (sjá fylgiskjal nr. 4).
10.-11. ágúst	Húsavík	Námskeiðið: <i>Kennsla nemenda með íslensku sem annað mál</i> var samstarfsverkefni Félags- og skólaþjónustu Þingeyinga og Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða (sjá fylgiskjal nr. 4).
14.08.	Hofsstaðaskóli í Garðabæ	Kennsluráðgjafi hélt fyrirlestur um námsmat fyrir enskukennara og kennara sem kenna íslensku sem annað tungumál.
24.10.	Endurmenntun Háskóla Íslands	Kennsluráðgjafi flutti erindið <i>Íslenska sem annað tungumál</i> á endumenntunarnámskeiðinu: <i>Að vinna með útlendingum.</i>

14.11.	Fellaskóli í Reykjavík	Smiðja (fyrsta smiðjan af tólf) fyrir kennara og stjórnendur. Áhersla var lögð á fjölmargar leiðir til að gera námsefnið aðgengilegt fyrir nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál (sjá fylgiskjal nr. 5).
28.11.	Fellaskóli í Reykjavík	Smiðja fyrir kennara og stjórnendur.
04.12.	Fellaskóli í Reykjavík	Smiðja fyrir kennara og stjórnendur .
23. sept., 14. okt. og 18. nóv.	Kennaraháskóli Íslands	Kennsluráðgjafi og kennsluráðgjafi á Skólaskrifstofu Austurlands skipulögðu smiðjurnar og kenndu alla þrjá dagana. Smiðjurnar voru samstarfsverkefni Símenntunarstofnunar KHÍ og Ísbrúar-Félags fólks sem starfar að fræðslumálum útlendinga/tvítyngdra (sjá fylgiskjal nr. 9).

Aðkoma kennsluráðgjafa að hinum ýmsu verkefnum

Í *Ársskýrslu kennsluráðgjafa í nýbúafræðslu Árið 2002-2003* kemur eftirfarandi fram: „Ráðgjafi vinnur að stofnun fagfélags þeirra sem kenna íslensku sem annað tungumál. Undirbúningur er langt kominn.” (bls. 10). Árið 2003 varð virkt fagfélag þeirra sem kenna íslensku sem annað tungumál að veruleika. Ráðgjafa var bent á að hafa samband við *Ísbrú - Félag fólks sem starfar að fræðslumálum útlendinga/tvítyngdra* sem var stofnað árið 1999 en hafði ekki verði virkt í u.þ.b. fjögur ár og reyna að endurvekja það góða félag í stað þess að stofna nýtt.

Kennsluráðgjafi réðst til samstarfs við formann Ísbrúar og lagði til að félagið sækti um styrk sem menntamálaráðuneytið veitir fagfélögum kennara árlega og um inngöngu í Kennarasamband Íslands og STÍL samtök tungumálakennara á Íslandi. Ráðgjafi lagði einnig til að félagið sækti um styrki hjá Endurmenntunarsjóði Grunnskóla og Endurmenntun Háskóla Íslands til að fjármagna sumarnámskeið fyrir meðlimi félagsins. Allt þetta gekk eftir og er Ísbrú nú mjög virkt félag. Félagið á sitt eigið merki og eru meðlimir félagsins u.þ.b. 150 talsins. Félagið hefur staðið fyrir þrem sumarnámskeiðum og nokkrum fræðslufundum m.a. í samstarfi við Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða. Ísbrú hefur veit meðlimum sínum styrki, styrkti ráðstefnuna *Móðurmál eru máttur* og greiddi niður kostnað vegna námskeiðsins *Íslenska sem annað tungumál, Smíðja fyrir kennara* sem boðið var upp á haustið 2006.

Kennsluráðgjafi hefur setið í stjórn félagsins sem varaformaður og verið fulltrúi Ísbrúar í stjórn STÍL og á fundum hinna ýmsu stofnana. Nú er verið að vinna að gerð heimasíðu félagsins og sumarið 2007 verður fjórða sumarnámskeið Ísbrúar haldið á Hótel Glym í Hvalfirði (sjá fylgiskjal nr. 12).

Háskólanemar leita nokkuð oft til kennsluráðgjafa eftir upplýsingum um nám og kennslu nemenda sem eru innflytjendur, tvítyngdir eða heimfluttir Íslendingar. Þeir leita einnig eftir hugmyndum að rannsóknarverkefnum í málaflokknum og hefur ráðgjafi reynt að vera þeim innan handar.

Nú stendur yfir undirbúningur að kynningunni *Námsefni í íslensku sem öðru tungumáli og fjölmenningu á öllum skólastigum* sem haldin verður í KHÍ í mars árið 2007. Kynningin er samstarfsverkefni Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða, Kennaraháskóla Íslands, Námsgagnastofnunar og Þjónustumiðstöðvar Laugardals og Háaleitis. Ráðgjafi er fulltrúi þjónustumiðstöðvarinnar í verkefninu. Kynningin tengist ráðstefnunni *Innflytjendur og framhaldsskólinn* sem haldin verður í KHÍ sama dag. Ráðstefnan er samstarfsverkefni nokkurra aðila, en flestir þeirra unnu með ráðgjafa að undirbúningi ráðstefnunnar *Móðurmál eru máttur* sem haldin var 17. mars 2006. Samstarfsaðilarnir eru menntamálaráðuneytið, Háskóli Íslands, Heimili og skóli-landssamtök foreldra, Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða, Alþjóðahús, Fjölmenningarsetur, Samband íslenskra sveitarfélaga, Móðurmál – Félag um móðurmálskennslu tvítyngdra barna, Félag framhaldsskólakennara og Félag náms- og starfsráðgjafa. Ráðgjafi er fulltrúi þjónustumiðstöðvarinnar í samstarfinu.

Samstarf ráðgjafa við Námsgagnastofnun hefur helst falist í að ráðgjafi sendir út á póstlistann sinn upplýsingar um námsefni Námsgagnastofnunar. Ráðgjafi hefur einnig komið ábendingum um hönnun námsefnis til stofnunarinnar

(sjá fylgiskjal nr. 13).

Ráðgjafinn hefur kynnt verkefnið *Bækur og móðurmál* víða, m.a. í útvarpsþættinum Vítt og breitt.

Ráðgjafi situr fundi teymis um málefni útlendinga. Í teyminu eru u.þ.b. 16 fulltrúar stofnana sem sinna sérstaklega málefnum útlendinga. Hópurinn hittist mánaðarlega á fundi þar sem áhersla er lögð á upplýsingamiðlun, umræður, samstarf o.fl. Stofnanir sem eiga fulltrúa í teyminu auk Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða eru Biskupsstofa, Heilsuverndarstöð Reykjavíkur, Kvennaathvarf, Lögreglan í Reykjavík, Alþjóðahús, Rauði krossinn, Vinnumiðlun og Útlendingastofnun.

Ráðgjafi hefur verið fenginn til að fræða og þjálfa starfsfólk leikskóla sem taka þátt í þróunarverkefninu *Heimsins börn*. Þróunarverkefnið er samstarf Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða og leikskólanna Barónsborgar, Njálshöfn og Lindarborgar um leiðir til að styrkja fjölmenningu innan leikskólanna

Ráðgjafi var á árinu í mismiklu samstarfi við fjölmarga aðila og stofnanir. Ráðgjafi átti m.a. samstarf við Rauða krossinn, menntamálaráðuneytið, nokkra framhaldsskóla, Fjölmenningarsetrið á Vestfjörðum, Alþjóðahús, Alþjóðastofu á Akureyri, Útlendingastofnun, Félagsmálaráðuneytið, Kennaraháskólann, Námsgagnastofnun, Skólaskrifstofu Austurlands og Félags- og skólaþjónustu Þingeyinga.

Á Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða sækir ráðgjafi fundi fjölmenningatrymmiss og starfsmanna- og skólateymisfundir. Ráðgjafi tekur einnig þátt í vinnu sem unnin er á starfsdögum.

Ráðgjafi leiddi starfshóp sem vann 37 blaðsíðna skýrslu með tillögum um framkvæmd þekkingarstöðvarverkefnis Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða í fjölmenningu og margbreytileika. Í skýrslunni voru verkferlar vegna ráðgjafahlutverks og mats á verkefnum einnig skilgreindir. Í stafshópnum voru auk ráðgjafa tveir félagsráðgjafar.

Ráðgjafi sendi greinargerð til nefndar sem Menntamálaráðherra skipaði til þess að gera tillögu að heildarendurskoðun laga um grunnskóla nr. 66/1995 (sjá fylgiskjal nr. 14).

Námskeið og ráðstefnur

Ráðgjafi sótti eftirtaldar ráðstefnur, námskeið og fræðslufundi:

Ráðgjafi skipulagði og sat fræðslufund um *Skapandi skólastarf* fyrir nemendur. *Nálgun sem henta nemendum með íslensku sem annað mál sérlega vel.* Fundurinn var haldinn 29. mars í sal Menntasviðs Reykjavíkurborgar.

Ráðgjafi sat ráðstefnuna *Nýir straumar í kennslufræðum annars tungumáls* sem haldin var 11. og 12. maí í KHÍ.

Ráðgjafi sat ráðstefnuna *Opportunities and Challenges for Education in the Multicultural City* sem var haldin dagana 17.-19. maí í Malmö í Svíþjóð. Ráðgjafi sat ráðstefnuna *Málörvun Barna* sem haldin var 16. október á Hótel Nordica. Félag talkennara og talmeinafræðinga stóð að ráðstefnunni.

Ráðgjafi sat ráðstefnu um *íslensku sem annað og erlent mál* sem haldin var í Háskóla Íslands dagana 17.-19. ágúst. Ráðstefnan var á vegum Stofnunar Sigurðar Nordals.

Ráðgjafi sótti málstofuna *Aukning vímuefnaneyslu og áhættuþættir hjá unglingum á Stuðlum og Götusmiðjunni* þann 19. júní. Málstofan var haldin á vegum Barnaverndarstofu.

Ráðgjafi sat námskeið í PowerPoint verkfærisforritinu sem haldið var 18. desember. Námskeiðið var á vegum Tölvumiðstöðvar fatlaðra.

Helstu verkefni í vinnslu

- Ráðgjafi vinnur ásamt samstarfsaðilum að undirbúningi ráðstefnunnar *Innflytjendur og framhaldsskólinn* sem haldin verður 16. mars í KHÍ.
- Ráðgjafi vinnur ásamt samstarfsaðilum að undirbúningi kynningarinnar *Námsefni í íslensku sem öðru tungumáli og fjölmenningu á öllum skólastigum* sem fram fer þann 16. mars í KHÍ.
- Ráðgjafi er fulltrúi Íslands í verkefninu *Immigrant Pupils with Special Educational Needs* sem er á vegum European Agency for Development in Special Needs Education og vinnur að söfnun gagna og skýrslugerð.
- Kennsluráðgjafi er fulltrúi Íslands í Evrópuverkefninu *Pestalozzi, European Modules for Trainer Training in Intercultural Education*. Ráðgjafi vinnur nú að undirbúningi námskeiða í millimenningarfræðslu (Intercultural Education) fyrir skóla og aðrar stofnanir.
- Ráðgjafi leggur drög að vefnum: *Allt á einum stað: Upplýsingavefur um innflytjendur og grunnskólann*. Markmiðið með vefnum er að koma til móts við þarfir kennara sem kenna nemendum með íslensku sem annað tungumál á grunnskólastigi og fræða skólastjórnendur, foreldra, nemendur, sveitarstjórnir og aðra áhugasama um fjölmargt sem snýr að málefnum innflytjenda (sjá fylgiskjal nr. 15).
- Ráðgjafi tekur þátt í nokkrum verkefnum sem eru í vinnslu á Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða.
- Ráðgjafi vinnur að gerða fjölbreyttra námskeiða og smiðja fyrir kennara og annað starfsfólk skóla. Helstu áherslur eru móttaka, gagnkvæm félagsleg aðlögun og nám og kennsla nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál sem og annarra nemenda.
- Ráðgjafi verður í Winnipeg, Manitoba í Kanada í sumar og mun kynna sér móttöku, aðlögun og nám og kennslu innflytjenda á leik-, grunn- og framhaldsskólastigi. Ráðgjafi mun einnig heimsækja Manitoba háskóla og kynna sér framboð og skipulag menntunar kennara sem kenna ESL/EFL (ensku sem annað og erlent tungumál).

Framtíðarsýn

Í þessari framtíðarsýn bendir ráðgjafi á fjölmargar leiðir til úrbóta í tengslum við nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál.

Sveitarfélög þurfa að huga betur að móttöku og þjónustu við fjölskyldur innflytjenda.

Yfirvöld menntamála og allir sem koma að menntun nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál verða að gera sér grein fyrir að þessir nemendur þurfa oftast einhvers konar aðstoð alla grunnskólagöngu sína. Þessu til stuðnings má benda á að: „rannsóknir hafa sýnt að það tekur börn um það bil tvö ár að læra talmál en sjö til níu ár að ná lesskilningi og tjá sig óhindrað í rituðu máli.“ (*Íslenska sem annað tungumál Handbók fyrir kennara*, Birna Arnbjörnsdóttir, 2000).

Einnig þarf að upplýsa foreldra um hve langt þetta ferli getur verið því sumir þeirra eru með óraunhæfar væntingar til námsframmistöðu barna sinna.

Brýnt er að mennta og þjálfarar tülka á landinu öllu og ættu stjórnvöld að beita sér fyrir slíku verkefni.

Brýnt er að taka til hendinni vegna sérþarfa innflytjenda sem stunda nám á framhaldsskóla- og háskólastigi.

Í drögum að nýjum námskrám á vef menntamálaráðuneytisins *Aðalnámskrá grunnskóla: íslenska sem annað tungumál*:

<http://namsskipan.is/Namskrardrog/Grunnskolar/> stendur m.a.: „Hver skóli mótar áætlun um innritun og móttöku tvítýngdra barna og fjölmenningslega kennslu.“ Það er von ráðgjafa að grunnskólar landsins vinni slíkt móttökuferli og einnig gagnkvæmt félagslegt aðlögunarferli fyrir alla nemendur og starfsfólk. Margir skólar hafa þegar hafið slíka vinnu og hefur ráðgjafi stutt nokkra þeirra í því vinnuferli.

Skólar þurfa að koma á fót fjölbreyttum mentor verkefnum þar sem nemendur á sama skólastigi eða milli skólastiga styðja hvor aðra. Til greina kæmi að nemendur fái einingar í t.d. lífsleikni fyrir að veita slíkan stuðning. Einnig þurfa skólar að huga að aðstoð við heimanám nemenda sem eiga við tungumálerfiðleika að etja. Margir þeirra eiga foreldra sem eru ekki í stakk búnir til að aðstoða börn sín við heimanámið.

Ráðgjafi telur brýnt að sem flestir grunnskólakennarar fái þjálfun og kennslu í að kenna íslensku sem annað tungumál, í greinabundinni íslenskukennslu og hvernig kenna megi nemendum menningarfærni. Einnig þurfa þeir þjálfun í millimenningsfræðslu, hvernig virkja megi nemendur í samvinnunámi og íslenska nemendur í að kenna nemendum sem eru innflytjendur íslensku.

Einnig þarf að þjálfarar kennara og aðra sérfræðinga í notkun og jafnvel hönnun matstækja sem meta hvort nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál eigi við náms- eða tungumálaerfiðleika að etja.

Ráðgjafi mælir með að í hverju sveitarfélagi eða jafnvel skóla sé teymi sérfræðinga sem styður og þjálfar kennara í ofangreindu og fái til þess tíma og starfslýsingu. Ráðgjafi er reiðubúinn til að taka að sér þjálfun slíkra sérfræðiteyma og veita þeim faglega leiðsögn. Teymin eða einstaklingar innan þeirra geta þá stutt kennara þegar nemendur ótalandi á íslensku birtast í skólum í upphafi skólaárs eða á miðju skólaári eins og oft vill verða. Einnig geta þeir stutt og þjálfað kennara í greinabundinni íslenskukennslu og fleiru ef þörf krefur.

Ráðgjafi telur slík teymi nauðsynleg í ljósi umræðunnar um að leggja eigi niður móttökudeildir og að nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál stundi nám í sínum hverfis/heimaskóla í stað þess að stunda nám í móttökudeild eða öðrum deildum sem sinna þessum nemendum sérstaklega. Margir bekkjar- og greinakennarar eru því miður ekki í stakk búnir til að taka að sér störf og þá kennslu sem starfsmenn slíkra deilda hafa að mestu leyti sinnt til þessa.

Áfangar í millimenningarfræðslu og fjölmenningu og kennslu í íslensku sem öðru tungumáli eiga að vera skylduáfangar í grunnnámi kennara á háskólastigi. Framboð á slíkum áföngum þarf einnig að vera fyrir hendi í framhaldsnámi og símenntun starfandi kennara.

Í ljósi rannsókna sem sýna að forsenda góðs árangurs í námi á öðru eða erlendu tungumáli er góð undirstaða í móðurmáli og að bestur árangur náist ef nemendur fá kennslu á báðum tungumálunum, þarf að sinna móðurmálskennslu grunnskóla-nemenda með íslensku sem annað tungumál mun betur en nú er gert. Sjá til dæmis niðurstöðu langtímarannsóknar á þessari vefslóð:

http://www.crede.org/research/llaa/1.1_final.html

Ekkert samræmi er hins vegar á milli áherslna í námi og kennslu hinna ýmsu móðurmála nemenda. Sumir móðurmálskennarar leggja áherslu á að nemendur nemi námsgreinar á móðurmálinu á meðan aðrir kenna móðurmálið á svipaðan hátt og íslenska er kennd í íslenskum grunnskólum. Þörf er því á samræmdri námskrá fyrir nám og kennslu á móðurmálum nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál.

Auka ætti eftir megni framboð á kennslu á móðurmáli nemenda með íslensku sem annað tungumál. Nemendur sem koma til Íslands í 9. eða 10. bekk hafa stuttan tíma til að undirbúa sig undir framhaldsskólagöngu á Íslandi. Nemi þeir hins vegar á móðurmáli og íslensku eiga þeir ef til vill möguleika á framhaldsskóla- og eða háskólagöngu á Íslandi og einnig í upprunalandinu. Foreldrar þurfa því að taka á sig mikla ábyrgð hvað móðurmálið varðar.

Kennsla á móðurmáli gæti verið valgrein sem nemendur fá einingar fyrir í stað t.d. dönsku og gæti jafnvel farið fram á netinu (sjá tillögur ráðgjafa í fylgiskjali nr. 16).

Til þess að unnt sé að bjóða nemendum upp á nám á móðurmáli þarf tvítyngda kennara. Margir innflytjendur á Íslandi eru mikið menntaðir en fá oft ekki störf í tengslum við menntun sína né fagþekkingu. Íslenskir háskólar sem sinna menntun kennara eiga að bjóða upp á sérstaka áfanga fyrir tvítyngda einstaklinga sem vilja öðlast kennararéttindi. Stjórnendur og kennarar skóla þar sem tvítyngdir kennarar starfa eru einróma um kosti þess að hafa slíka einstaklinga á sínum snærum.

Flokkun nemenda

Á skólaárinu 2006-2007 sóttu skólar um jöfnunarframlög vegna 993 nemenda. Þessir nemendur eru ýmist innflytjendur, tvítyngdir eða heimfluttir Íslendingar. Allir eiga þeir það sameiginlegt að þurfa stuðning í íslensku vegna tungumálaerfiðleika.

Nemendurnir eru flestir í eftirtöldum sveitarfélögum:

Kópavogur	118
Reykjanesbær	98
Hafnarfjörður	88
Akureyri	76
Fjarðabyggð	63
Garðabær	42
Ísafjarðarbær	35
Mosfellsbær	32
Ölfus	26
Borgarbyggð	24
Dalvíkurbyggð	24
Sandgerði	23
Árborg	22
Norðurþing	21
Hornafjörður	19
Akranes	18
Húnaþing vestra	18
Fljótsdalshérað	18
Snæfellsbær	17
Bolungarvík	17
Gerðahreppur	16
Grindavík	15
Seltjarnarnes	14
Grundarfjarðarbær	14
Hveragerði	14
Álftanes	13
Rangárþing eystra	13
Vogar	10

Stæstu móðurmálshóparnir eru:

Pólska	258
Tælenska	63
Enska	61
Serbo- króatíska	54
Rússneska	33
Filippseyjar:	Tagalog: 29 (17 eru hins vegar skráðir með Filippseyjamál og hér gæti verið átt við tagalog).
Spænska	29
Albanska:	27
Portúgalska	22
Litháíska	19
Víetnamska	19

Hulda Karen Daníelsdóttir

Kennsluráðgjafi

Reykjavík, 3. janúar 2007

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 1

Desember 2006

**Þjónusta kennsluráðgjafa í nýbúafræðslu
sem sinnir ráðgjöf í sveitarfélögum öðrum en Reykjavík**

- Kennsluráðgjafi veitir ráðgjöf í síma, með tölvupósti og heimsóknum í skóla.
Sími: 411-1600/411-1638. Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is
- Kennsluráðgjafi býður upp á námskeið/smiðjur og fyrirlestra/fræðslufundi fyrir skólastjórnendur, kennara og aðra starfsmenn skóla, foreldra, starfsmenn leikskóla og sveitarstjórnarfólk.
- Kennsluráðgjafi leiðbeinir kennurum í kennslu, aðstoðar við þróunarverkefni og umsóknir styrkja.
- Kennsluráðgjafi aðstoðar kennara við að undirbúa nemendur undir komu nýs nemanda erlendis frá með því að fræða nemendur um fordóma, staðalmyndir, fjölmenningu og hvernig þeir geta hjálpað nýja nemandanum að læra íslensku.
- Kennsluráðgjafi kemur að einstaklingsmálum leikskólabarna og grunnskólanemenda sem læra íslensku sem annað tungumál.

Fræðslufundir/fyrirlestrar	Umfjöllunarefni
Lengd fræðslufunda er u.þ.b. tvær klukkustundir	Móttaka, gagnkvæm félagsleg aðlögun allra nemenda og skipulag náms og kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Teymisvinna og sérstaða kennara nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Gerð einstaklingsáætlana Málörvun Móðurmál og tvítýngi Fordómar, fjölmennningarleg kennsla og menningarsjokk Hugmyndafræði í tengslum við tungumálanám og -kennslu

Námskeið/smiðjur	Inntak
Lengd námskeiða/smiðja er sveigjanleg.	Fjölbreyttir kennsluhættir og aðlögun námsefnis að getu, færni og áhugasviði nemenda Einstaklingsmiðað nám Gagnvirkur lestur Ferlisritun Grafísk útfærsla 6-trait ritunarnálgun Hlustun og tal Menningarfærni Námsaðferðir (learning strategies) Leikræn tjáning Námsmatsleiðir Fjölmenningarleg kennsla
Ráðgjöf og þjálfun	Ráðgjafi veitir ráðgjöf í síma, með tölvupósti og heimsóknnum í skóla. Ráðgjafi getur dvalið í tvo eða fleiri daga í viðkomandi skóla og þjálfað kennara í vinnubrögðum sem nýtast í námi og kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál.
Vinna með nemendum	Ráðgjafi þjálfar íslenska nemendur í að kenna nemendum með íslensku sem annað tungumál íslensku og fræðir þá um fordóma og fjölmenningu.
Ráðgjöf til foreldra	Ráðgjafi fundar með foreldrum og ræðir við þá um mikilvægi móðurmáls og hvað hafa ber í huga í tengslum við aðlögun að íslensku samfélagi.

Hulda Karen Daníelsdóttir
 Kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu
 Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
 Skúlagötu 21
 101 Reykjavík
 Sími: 411-1600/411-1638
 Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 2

Desember 2006

Úrræði vegna enskumælandi nemanda í 10. bekk

Það er mjög mikilvægt að nemendur staðni ekki í námi á meðan þeir eru að ná tókum á íslensku tal- og ritmáli. Ein leið til að koma í veg fyrir slíka stöðnun er að gera þeim kleift að halda áfram að nema á móðurmálinu. **Þeir þurfa einnig að fá tækifæri til að sýna hvað í þeim býr og hvað þeir geta og kunna.** Það getur hins vegar reynst þeim sem ekki tala né skrifa íslensku mjög erfitt í flestum námsgreinum. Aftur á móti bjóða list- og verkgreinar upp á fjölmörg slík tækifæri.

Vinna þarf aðgerðaráætlun í **samráði við nemanda** út frá einstaklingsáætlun sem tekur mið af náms- og félagslegum (líðan og hegðun) þörfum nemandans og byggir á styrk hans og því sem hann veit og kann. Við gerð slíkrar áætlunar má styðjast við atriðin hér fyrir neðan og einstaklingsáætlunina sem fylgir í viðhengi.

Nám og kennsla	Félagslega aðlögun	Fjölskyldan
Búa til einstaklingsáætlun fyrir nemandann með áherslu á viðráðanleg skammtíma markmið. Áætlunin spanni nám og líðan nemandans. Árangur metinn og ný markmið sett (sjá einstaklingsáætlun í viðhengi).	Kynna fyrir nemanda og fjölskyldu hans tólmundastarf s.s. íþróttir, tónlist, leiklist o.fl. sem í boði er í sveitarfélaginu.	Boða til fundar með nemanda, foreldrum (móður í hans tilfalli), námsráðgjafa, umsjónarkennara o.fl kennurum, skólastjórnendum og kennsluráðgjafa í nýbúafræðslu. Á fundinum ræðum við mikilvægi móðurmáls og fyrirkomulag íslenskukennslunnar. Einnig kæmi til greina að ræða framtíð nemandans og námsmöguleika hans á framhaldsskólastigi.
Leyfa nemanda að læra dönsku með bekkjarfélögum sínum hafi hann áhuga á því. Ef það gengur ekki upp þá er alltaf hægt að hætta við. Líklega þyrfti nemandinn að fá annað námsefni en það sem bekkjarfélagar hans eru með. Nemandinn gæti samt sem áður tekið þátt í hópa- og paravinnu innan bekkjarins.	Nemandinn gæti hugsanlega unnið sem sjálfboðaliði í leikskóla eða á dvalarheimili aldraða til að þjálf talmál og samskipti á íslensku. Nemandinn ætti að fá einingar í t.d. lífsleikni fyrir vinnu af þessu tagi.	Benda fjölskyldunni á að kannski ættu meðlimir hennar ekki að breyta um heimilismál sem fram að þessu hefur verið enska.

Leyfa nemanda að sitja í íslenskutímum með bekkjarfélögum sínum sem kennarar og hann sjálfur telja hann muni hafa gagn af. Nemandi getur lesið sumt af námsefninu, eins og t.d. Íslendingasöguna sem lesin er í 10. bekk, í enskri þýðingu. Nemanda gefst þá tækifæri til að taka þátt í umræðum og verkefnum sem tengjast þeirri kennslubók. Leyfa ætti nemanda að skrifa ritgerðir og taka þátt í kynningum sem tengjast námsefninu á ensku.	Gefa nemanda tækifæri til að sýna og segja frá reynslu sinni í landinu sem hann kenur frá, en aðeins ef honum finnst það jákvætt.	Hvernig líður móður nemandans? Þarf hún stuðning? Hvað með félagsþjónustuna, gætti hún verið hvött til samstarfs og fjölskylduráðgjafar?
Allir kennarar nemandans lesi um menningarsjokk á þessari slóð: http://www.breidholtsskoli.is/fjolmenning	Athuga hvort hann geti spjallað á Netinu við gamla vini úti og jafnvel komið á samskiptum milli bekkjarins sem hann var í og þess sem hann nú er í.	Þjóða móður að taka þátt í foreldrasamstarfi og foreldrafélagi.
Kennarar noti íslensku í kennslu nemandans og grípi aðeins til enskunnar þegar nemandinn skilur alls ekki það sem fram fer eða inntak kennslubóka.	Hvetja nemandann til að taka þátt í félagslífi skólans og hvetja aðra nemendur til að taka honum opnum örmum.	
Nota ensku aðeins þegar þörf krefur og þá helst til að útskýra hugtök sem nemandi skilur ekki. Leyfa nemanda engu að síður að vinna með enskar bækur og vinna verkefni á ensku sem eru sambærileg við þau verkefni sem bekkjarfélagar hans vinna á íslensku. Leyfa honum að skrifa ritgerðir og vera með kynningar á ensku.		
Hvetja nemendur til að tala íslensku við nemandann.		
Áhugategja námið og aðstoða nemanda við að vinna verkefni á íslensku sem tengjast áhugasviði hans.		
Tengja námið þekkingarsviðum hans og byggja á styrk hans.		

Nýta jafningjafræðslu, þ.e. bekkjarfélagar vinni með nemanda að lausnum.		
Kennarar (sérkennari) noti tónlist: vinni markvisst með íslenskan texta og lög.		
Kennarar (sérkennari) noti skemmtileg myndbönd og vefefni (vinni markvisst með orðaforða sem tengist þessu efni bæði áður en hlustað eða horft er og einnig á eftir).		
Kennarar tengji nemanda í verkefnavinnu við nemendur sem eru góðar námsfyrirmyndir og samvinnuþýðir einstaklingar		

- Skipuleggja þarf samvinnu íslenskukennara og annarra kennara um val og aðlögun námsefnis.
- Greinabundin íslenskukennsla kallar á samþættingu markmiða margra námsgreina.
- Æskilegt er að skilgreina innihalds- og tungumálamarkmið kennslueininga.
- Hvað er bekkjarkennari að fjalla um og hvað þarf nemandinn að kunna til að geta tekið þátt í bekkjarstarfinu?
- Greinakennarar þurfa markvisst að kenna orðaforða sem tengist viðkomandi grein og hvernig tungumálið er notað í tímum.
- Skilgreina þarf orð, hugtök, orðasambönd og málfræðiatríði sem leggja þarf sérstaka áherslu á.
- Er þyngdarstig verkefnisins/textans aðeins yfir því stigi sem nemandinn er á?
- Það þarf ekki alltaf að einfalda texta heldur er einnig hægt að einfalda verkefni sem honum fylgja (unnin eru út frá honum).

Matsaðferðir:

- Símat (skoða fáa þætti í einu en oft) Sjá þríþætt mat á þessari slóð: http://www.grunnskolar.is/fraedslumidstodin.nsf/pages/kennsla_nybua_kennslug.html
- Persónumöppur, framfaramöppur (portfolio) og matsrammar (rubrics) <http://laugalaekjarskoli.is/Tungumalaver/tenglar.asp#portfolio>
- Sjálfsmat og jafningjamat
- Hljóðupptökur/myndbandsupptökur
- Munnleg próf
- Benda og teikna
- Hring um rétt svar (val)
- Nota bókina í prófinu
- Nota orðabækur í prófum og öðrum verkefnum
- Túlkar aðstoða nemendur á meðan á prófi stendur
- Styttri próf eða lengri próftími
- Stutt afmörkuð verkefni metin
- Heildstæð verkefni metin

- Nemendur benda á mynd af réttu svari
- Nemendur gera hring í kringum rétta svarið
- Færri valmöguleikar á krossaprófum
- Nemendur tengja
- Nemendur fylla í eyður en hafa orðalista o.fl. sér til aðstoðar
- Nemendur endursegja eða útskýra (stutt samantekt) það sem kennt hefur verið
- Nemendur skrifa það sem þeir hafa lært á móðurmáli sínu
- Nemendur fá færri spurningar
- Notið “Allt sem ég kann og veit um efnið prófið.”
- Nemendur velja í samráði við kennara hvernig þeir sýna þekkingu og færni (próf, ritgerð, leikþáttur, munnlegt próf, þekkingu skilað í gegnum túlk, o.fl.)
- <http://wblrd.sk.ca/%7Ebestpractice/rubrics/writing.html>
- <http://www.islandia.is/sigtun2/namsmatid/indexmat.htm>
- <http://starfsfolk.khi.is/ingvar//namsmat/matsbanki/Welcome.htm>

Hægt er að búa til svona sjálfsmatsramma fyrir yngri nemendur og þeir t.d. beðnir um að teikna það sem er í pennaveski og segja hvað hlutirnir heita. Einnig má útbúa sambærilegt mat fyrir eldri nemendur í tengslum við allt mögulegt sem þeir hafa verið að læra.

Ég veit hvað íslensku stafirnir heita	Ég kann að skrifa íslensku stafina	Ég veit hvaða hljóð hver stafur á (get skrifað stafina eftir upplestri)
Ég kann að heilsa og kveðja fólk	Ég kann nokkur lög, þau eru:	Ég veit hvað hlutirnir í pennaveskinu mínu heita
Ég veit hvað hlutirnir á skólalóðinni heita. Þeir heita:	Ég kann líkamsheitin	Ég get hringt í vini mína og spurt eftir þeim á íslensku

Varðandi hljóðkerfisvitund nemanda þá bendi ég á efni eftir Helgu Sigurmundsdóttur *Mokoka og Litlu landnemarnir* sem finna má á vef Námsgagnastofnunar, en fyrst þarf að meta hvort nemandinn telji þetta efni of barnalegt fyrir sig.

Gott er að prófa hljóðkerfisvitund og orðaforða áður en verkefni eru notuð, þ.e. ekki nota þau gagnrýnislaust. Börn af erlendum uppruna þurfa alls ekki að hafa slaka hljóðkerfisvitund þótt mörg hljóð íslenskunnar séu þeim framandi/erfið. Þau þurfa þjálfun til að læra hljóðin og einnig til að greina á milli ýmissa hljóða. Að því leyti getur hentað að kenna þeim með ísl. börnum sem eiga erfitt með lestur og stafsetningu. Reynsla sýnir að þau eiga oft erfitt með að greina á milli sérhljóða, hljóðlíkra stafa og einfaldra og tvöfaldra samhljóða í innstöðu. Verkefni við Mokoku og Litlu landnemana gefa færi á þjálfun einstakra hljóða í samhengi við samfelldan texta.
(Helgu Sigurmundsdóttir, 2002)

Pýðinarvélar, orðabækur o.fl

- <http://www.breidholtsskoli.is/fjolmenning/>
- http://www.namsmat.is/vefur/samr_prof/ordalistar/10ordalisti.html
- http://www.worldlingo.com/en/products_services/worldlingo_translator.html
- <http://www.poltran.com/>
- www.modersmal.net

Námsefni

- <http://www.namsgagnastofnun.is/upplýsingaefni/>
- <http://www.namsgagnastofnun.is/allt-namsefni/>
(efnisorð: íslenska sem annað tungumál)
- <http://www.namsgagnastofnun.is/allt-namsefni/vorunr/564>
- <http://www.namsgagnastofnun.is/allt-namsefni/vorunr/565>
- <http://www.namsgagnastofnun.is/allt-namsefni/vorunr/2491>

Ráðgjöf til félagsmiðstöðvar úti á landi

Kynningarbæklingur ÍTR fyrir erlenda foreldra á nokkrum tungumálum verður settur á netið eftir áramót. Í honum verða m.a. upplýsingar um félagsmiðstöðvar því oft þekkja erlendir foreldrar ekki starfsemi þeirra, kynning á fjölbreyttu tímstundastarfi og daggæslu eftir skóla, útivistarreglum o.fl. Bæklingurinn verður á þessari slóð: <http://itr.is/>

Hugmyndir að verkefnum:

- Fara rólega af stað með móttökuna og gagnkvæmu félagslegu aðlögunina. Á þessari slóð eru mörg dæmi um hvað hægt er að gera: http://www.rvk.is/displayer.asp?cat_id=1641
- Kynna fyrir foreldrum útivistartíma því þeir þekkja kannski ekki slíkt fyrirbrigði né reglurnar sem tengjast útivistartíma barna og unglinga á Íslandi.
- Kynna íslenska unglíngamenningu fyrir þeim og börnum þeirra.
- Starfsmaður félagsmiðstöðvarinnar gæti tengst kennara til að geta unnið eitthvað saman. Hægt er að fara í samstarf við kennara og lesa dagblöð eða skilaboð á íslensku á milli félagsmiðstöðvar og heimilis eða heimilis og skóla. Sjá skilaboð á nokkrum tungumálum á þessari slóð: http://grunnskolar.is/displayer.asp?cat_id=376 Sjá einnig orðalista á nokkrum tungumálum á þessari slóð: http://grunnskolar.is/displayer.asp?cat_id=376&module_id=210&element_id=2144
- Búa til lítinn hóp sem er blandaður en innflytjendurnir kannski í meirihluta.
- Fræða íslensku krakkana um hvernig þeir eigi að umgangast krakka sem eru innflytjendur.
- Íslensku krakkarnir hvattir til að kenna hinum krökkunum íslensku.
- Allur hópurinn fær fordóma- og millimenningarfræðslu sem gæti farið fram í samstarfi við skólann (lífsleikni).
- Gefa innflytjendum tækifæri á að kynna sig og segja hvernig þeirra líf var í upprunalandinu.

- Hvetja þau til að kenna íslensku krökkunum hvernig eigi að heilsa og kveðja á sínu móðurmáli, tölustafi o.fl.
- Gera heimamenningu þeirra sýnilega.
- Upplýsingar um upprunalönd krakkanna má finna á þessari slóð: <http://www.breidholtsskoli.is/fjolmenning>
- Upplýsingar um íslenskt samfélag má finna á nokkrum tungumálum á þessari slóð: ahus.is
- Félagsmiðstöðin tengist íþróttafélögum o.fl.
- Útskýra vel reglur félagsmiðstöðvarinnar, sýna þeim þær og segja þeim frá þeim.
- Þau þurfa að skilja að það sama gildir fyrir þau og íslensku krakkana.
- Alltaf tala beint til þeirra, ekki yfir allan hópinn.
- Tala skýrt en eðlilegt tungumál.
- Gæta þess að þau tengist góðum krökkum.
- Útskýra muninn á diskói og balli, ef einhver er. Þau halda oft að þau þurfi ”date” á ball. Stelpurnar fá ekki alltaf að fara út á kvöldin. Þær þurfa stundum að elda mat eða passa systkini sín.
- Hafa klúbbastarfið fyrir á daginn.
- Félagsmiðstöðin tengist nemendaráði.
- Í sumum tilfellum gæti sveitarfélagið kannski stutt þessa krakka svo þau geti tekið þátt í ferðalögum og öðru sem kostar mikinn pening.
- Virða menningarmuninn.

Úrræði vegna nemanda frá Póllandi

- Hafa samband við Bókasafnið á Selfossi og athuga hvort þar megi finna kennslubækur við hæfi á pólsku. Best er að prenta bókalistann út og velja bækur fyrir nemanda í samráði við hann og foreldra hans (sjá viðhengi sem fylgir í tölvubréfi).

Einnig bendi ég ykkur á að fara inn á **gegni** og leita að bókum þar.

Farið fyrst inn á:

gegner.is

ítarefni

efni

efni og sláið inn t.d. pólsku í gluggann.

Í gluggann þar sem beðið er um safnahóp veljið þið Almenningsöfn á Suðurlandi eða annað sem við á.

Í gluggann þar sem beðið er um safn veljið þið nafnið á viðkomandi bókasafni (t.d. bókasafnið á Selfossi eða Ísafirði því á þeim eru til bækur á pólsku).

Það er hægt að prenta bókalistana út og bera þá undir foreldra og geta þeir þá aðstoðað skólann við val á bókum fyrir nemanda.

Listarnir eru flestir nokkrar blaðsíður.

- Athuga hvort nemandi eigi sjálfur námsbækur á pólsku.
- Gera námsáætlun fyrir nemanda en greina fyrst stöðu og þarfir hans (sjá áætlanir í viðhengi).

- Skoða markmið Aðalnámskráa í samfélagsgreinum og náttúrufræði og aðlaga námsefnið út frá þeim að getu og áhugasviði nemanda.
- Þjálfá markvisst mál sem tengist skólustarfi (lykilhugtök í hverjum kafla í samfélagsfræði og náttúrufræði þjálfuð í fjölbreyttu samhengi). Sjá orðalista í náttúrufræði á þessari slóð:
http://www.namsmat.is/vefur/samr_prof/ordalistar/10ordalisti.html
- Stuðla að áframhaldandi þróun námsþroska og eflingu læsis með sérstakri áherslu á lesskilning í samfélags- og náttúrufræði.
- Skipuleggja þarf samvinnu íslenskukennara og annarra kennara um val og aðlögun námsefnis.
- Greinabundin íslenskukennsla kallar á samþættingu markmiða margra námsgreina.
- Æskilegt er að skilgreina innihalds- og tungumálamarkmið kennslueininga.
- Hvað er bekkjarkennari að fjalla um og hvað þarf nemandinn að kunna til að geta tekið þátt í bekkjarstarfinu?
- Greinakennarar þurfa markvisst að kenna orðaforða sem tengist viðkomandi grein og hvernig tungumálið er notað í tímum.
- Skilgreina þarf orð, hugtök, orðasambönd og málfræðiatríði sem leggja þarf sérstaka áherslu á.
- Er þyngdarstig verkefnisins/textans aðeins yfir því stigi sem nemandinn er á?
- Það þarf ekki alltaf að einfalda texta heldur er einnig hægt að einfalda verkefni sem honum fylgja (unnin eru út frá honum).

Hvernig er hægt að gera texta aðgengilegri?

- Skilgreina og forvinna texta/verkefni með því að nota kveikjur, sjónræna miðla, látbragð, munnleg og skrifleg fyrirmæli o.fl.
- Styðjast við gagnvirkann lestur
- Kenna lesskilningsleiðir (strategíur)
- Kennari sem kennir samfélagsfræði og náttúrufræði afhendir reglulega t.d. vikulega kennara sem kennir nemanda íslensku sem annað tungumál orðalista með lykilhugtökum texta sem hann getur forunnið með nemanda
- Nota sýnikennslu í að hugsa upphátt
- Styðjast við grafíska útfærslu
- Láta nemendur fá grafísk form (gröf o.fl.) til að merkja inn á, á meðan þeir vinna einir, í pörum eða litlum hópum
- <http://concordhs.com/ateachsite/>
- <http://wblrd.sk.ca/~bestpractice/index.html>
- <http://www.eduplace.com/graphicorganizer/>
- <http://www.graphic.org/goindex.html>
- Draga út og leggja áherslu á það sem er mikilvægt í textanum
- Gera merkingu textans aðgengilegri með því að segja sögur sem tengjast innihaldi hans
- Nota stoðir (scaffolding) s.s. upplýsingar og myndir á veggjum, glærur, verkefni sem þegar er búið að vinna o.fl. sem hægt er að styðjast við
- Draga fram það sem nemendur kunna nú þegar um viðfangsefnið (virkja bakgrunnsþekkingu þeirra)
- Forvinna innihald textans munnlega eða á annan hátt
- Nota ný orð í fjölbreyttu samhengi

- Nota orð sem útskýra lógískt samhengi (t.d. síðan, þar á eftir, þar af leiðandi, aftur á móti, engu að síður o.fl)
- Skrifa stuttar setningar
- Einfalda orðaforðann
- Rifja oft upp
- Biðja nemendur um að endursegja í stuttu máli það sem kennari hefur sagt eða það sem stendur í texta
- Nemendur kenna öðrum nemendum það sem þeir hafa lært og aðstoða hvorn annan við námið

Orðabækur

Það er mjög mikilvægt að nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál í grunnskólum landsins hafi aðgang að orðabókum og kunni að nota þær.

Í hverju skólabókasafni ætti að vera fjöldi orðabóka sem þessir nemendur eiga greiðan aðgan að.

Leiðin sem oftast er farin er þessi:

- Nemandi skilur ekki hugtak á íslensku.
- Hugtakið er þýtt með orðabók af íslensku yfir á ensku.
- Enska hugtakið er síðan þýtt á móðurmál nemandans með aðstoð hefðbundinnar eða rafrænnar orðabókar.

Þessa slóð má nota til að þýða hugtök af íslensku yfir á ensku:

<http://digicoll.library.wisc.edu/IcelOnline/Search.TEId.html>

- Sláið íslenska hugtakið inn í hvíta kassann.
- Smellið á search hnappinn.

Þessa slóð má nota til að þýða hugtök af íslensku yfir á ensku: <http://www.ismal.hi.is/>

- Smellið á Orðabanki
- Sláið íslenska hugtakið inn í Leitarorð kassann
- Veljið íslensku sem leitarmál
- Veljið ensku sem markmál

Merriam Webster, ensk-ensk orðabók: <http://www.m-w.com/>

Ensk-ensk orðabók og fleiri tungumál: <http://www.onelook.com/>

Kennarar og nemendur sem nota Poltran, ensk-pólska rafræna orðabók:

<http://www.poltran.com/> hafa stundum ekki getað notað hana og því skipt um tölvur eða beðið

í nokkra daga og þá komist aftur inn á slóðina.

Ensk-litháískar, ensk-víetnamskar, ensk-lettneskar, ensk-pólskar og orðabækur á fjölda annarra tungumála er hægt að panta hjá Pennanum.

Hafið samband við Kristínu Einarsdóttur hjá Pennanum sem sér um að aðstoða við slíkar pantanir. Netfang hennar er: kristinei@penninn.is og símanúmerið er: 540-2084.

Sumir skólar fara þess á leit við foreldra að þeir kaupi slíkar orðabækur fyrir börn sín og aðstoða oft foreldra við að panta þær.

ÍSLENSK-PÓLSK, PÓLSK-ÍSLENSK ORÐABÓK hefur fengist hjá Bóksölu Stúdenta í Háskóla Íslands, sími: 570-0777 og Pólsku búðinni, sími: 517-1585

Til að þýða hugtök af einu tungumáli yfir á annað er best að nota hefðbundnar orðabækur eða rafrænar orðabækur eins og t.d. þær sem finna má á þessum slóðum:

<http://www.breidholtsskoli.is/fjolmenning/>

http://www.worldlingo.com/en/products_services/worldlingo_translator.html

Ensk-tælensk orðabók: <http://english-thai-dictionary.com/>

Ensk-tælensk orðabók: <http://dict.longdo.com/>

Ensk-tælensk orðabók: <http://www.thai-language.com/dict/>

Ensk-tælensk orðabók: <http://www.siamdic.com/>

Ensk-tælensk orðabók: <http://dic.moohin.com/>

Tælensk-ensk orðabók: <http://lexitron.nectec.or.th/index1.php>

Ensk-pólsk orðabók: <http://www.poltran.com/>

Ensk-rússnesk orðabók: <http://www.rustran.com/>

Ensk-kínverskar orðabækur: <http://www.okdaily.com/go/svc/ecdict.html>

<http://www.tigernt.com/dict.shtml>

Sniðug myndaorðabók sem er auðveld í notkun. Íslenska er þar inni. Síðuna má nota til að finna ensk orð yfir hugtök:

http://www.logosdictionary.org/pls/dictionary/new_dictionary.kdic.alfabeto2?code_language=IS

Mörg tungumál. Best að byrja á að fara á home og þá getur maður séð hvaða tungumál eru á slóðinni: <http://www.stars21.com/>

Góð rússnesk síða sem þýðir jafnvel setningar af ensku á rússnesku. Einnig er hægt að velja fleiri tungumál: <http://translation2.paralink.com/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 3

Desember 2006

Kæru skólustjórar,

Hjálagt fylgir eyðublað til útfyllingar vegna framlaga úr Jöfnunarsjóði vegna kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Vinsamlegast endursendið mér það útfyllt á tölvutæku formi fyrir **1. október 2006** og setjið nafn skólans í **subject gluggann**. Aðeins skal sækja um framlag fyrir nemendur sem njóta **sérstakrar íslenskukennslu** s.s.innflytjendur, Íslendinga sem hafa dvalið langdvölum erlendis og tvítýngda nemendur sem eru fæddir á Íslandi en tala annað tungumál en íslensku á heimilum sínum.

Samkvæmt reglugerð nr. 391/1996, 4. gr.* um íslenskukennslu nemenda með annað móðurmál en íslensku eiga þeir rétt á sérstakri íslenskukennslu tvær stundir í viku á meðan þeir eru að ná tökum á málinu.

Mörg sveitarfélög koma enn betur til móts við þessa nemendur en reglugerð gerir ráð fyrir og kenna þeim íslensku í mun fleiri tíma. Til þess að sveitarfélag fái greidd framlög úr Jöfnunarsjóði þurfa nemendur sem njóta sérstakrar íslenskukennslu að eiga **lögheimili í sveitarfélaginu** og **hafa fasta búsetu hér á landi**.

Með útgáfu á nýrri reglugerð, nr. 351/2002*, um jöfnunarframlög Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga til reksturs grunnskóla var sú breyting gerð á 5. gr. er fjallar um framlög vegna nýbúafræðslu, að heildarfjöldi þeirra nýbúa sem nýtur sérstakrar íslenskukennslu, skv. upplýsingum frá kennsluráðgjafa í nýbúafræðslu, er nú lagður til grundvallar að útreikningi framlagsins en ekki kennslufyrirkomulag eins og áður.

Reynslan hefur sýnt að best fer á því að einn eða tveir kennarar haldi utan um móttöku, félagslega aðlögun og samskipti skóla og heimilis jafnframt því að kenna þessum hópi íslensku sem annað tungumál. Mikilvægt er að náðið og virkt samstarf sé á milli kennara sem kennir íslensku sem annað tungumál og umsjónar- og fagkennara og að þeir fundi reglulega til að skipuleggja samvinnu í tengslum við nám nemendanna.

Nauðsynlegt er að innflytjendur sem hafa ekki borgararétt í ríkjum EES fari í lækni- og skoðun áður en þeir byrja í skólanum. Á þessari slóð er listi yfir EES löndin: <http://www.tr.is/main/view.jsp?branch=228043> Skoðunin getur farið fram á heilsugæslustöðvum eða á Göngudeild smitsjúkdóma á Barnaspítala Hringins og á ekkert að kosta. Þess þarf einnig að gæta að nöfn nemenda séu rétt stafsett og að aflað sé upplýsinga um skólagöngu þeirra og annað sem koma þarf fram á eyðublöðum. Á heimasíðu Menntasviðs Reykjavíkurborgar: http://www.leikskolar.is/displayer.asp?cat_id=353 má finna upplýsingabækling fyrir erlenda foreldra um íslenska grunnskólann og er hann á 12 tungumálum. Einnig eru þar innritunareyðublöð á 13 tungumálum, skilaboð frá skóla til foreldra á átta tungumálum, móttökuáætlun og annað hagnýtt efni. Móttökuáætlun má einnig finna á heimasíðu Myllubakkaskóla: <http://myllubakkaskoli.is/> undir *Þrándur úr götu* og á heimasíðu Breiðholtsskóla er frábær vefur um fjölmenningu: <http://www.breidholtsskoli.is/fjolmenning/>.

Í viðhengjum eru upplýsingar um þjónustu sem kennsluráðgjafi veitir skólum og skjal með hagnýtum upplýsingum.

Bréf þetta verður einnig sent skólaskrifstofum og kennurum á póstlista undirritaðrar.

* Sjá nánari upplýsingar um reglugerðir á: stjornarrad.is
Réttarheimildir

Kær kveðja,

Hulda Karen Daniélsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík
Sími: +354-411-1600/+354-411-1638
Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is

Nokkrir gagnlegir punktar við upphaf haustannar

- Þegar nýr nemandi kemur í skólann erlendis frá ættu skólastjórnendur og kennarar að sýna foreldrum og nemanda skólann, íþróttahús og sundlaug og kynna starfsemina sem þar fer fram. Mikilvægt er að nota túlk til að þýða upplýsingarnar yfir á tungumál viðkomandi nemanda og foreldra. Upplýsingar um túlkþjónustu er að finna á þessari slóð: <http://ahus.is/>

Á þessari slóð má finna Upplýsingabækling fyrir foreldra um íslenska grunnskólann og innritunareyðublöð á nokkrum tungumálum, upplýsingar um móttöku erlendra nemenda o.fl.:

http://www.leikskolar.is/displayer.asp?cat_id=353 Bæklinginn má afhenda foreldrum. Á þessari slóð eru upplýsingar um verkefnið Þrándur úr götu: <http://myllubakkaskoli.is/>

- Upplýsið foreldra um að nemandinn þurfi sem **fyrst** að eignast lögheimili í sveitarfélaginu og komast á þjóðskrá. Ef nemandinn kemur frá landi utan EES þarf hann að fara í læknisskoðun á heilsugæslustöð viðkomandi sveitarfélags eða á lungna- og berkladeild Heilsuverndarstöðvar Reykjavíkur. Læknisskoðunin á ekkert að kosta. Á þessari slóð er listi yfir EES löndin: <http://www.tr.is/main/view.jsp?branch=228043>
- Upplýsið foreldra um mikilvægi móðurmáls og leggið áherslu á að þeir haldi því við bæði daglegu- og skólamáli. Upplýsið foreldra um móðurmálskennslu ef hún er fyrir hendi.
- Farið þess eindregið á leit við foreldra að þeir afhendi skólanum upplýsingar (einkunnir, greiningargögn o.fl.) um skólagöngu nemandans. Slík gögn upplýsa um námsstöðu nemandans. Nýtið túlkinn til að aðstoða ykkur við að þýða innihald skjalanna. Ef nemandi hefur gengið vel í skóla í heimalandi sínu er ekkert því til fyrirstöðu að honum gangi einnig vel í íslenskum skóla.

- Biðjið einnig um námsbækur á móðurmáli nemandans svo hann staðni ekki í námi á meðan hann er að ná tókum á íslenskunni og hvetjið foreldra til að styðja við nám nemandans á móðurmálinu og íslensku eftir megni.
- Biðjið foreldra um að leyfa nemandanum að horfa á íslenskt barnaefni eða annað efni svo hann þjálfist í notkun íslenskunnar en horfi ekki eingöngu á sjónvarpsefni frá fyrrverandi heimalandi sínu í gegnum gervihnattadisk.
- Kynnið tómsundaúrræði fyrir foreldrum og hvetjið þá til að leyfa nemanda að taka virkan þátt í félagslífi barnanna á staðnum. Hvetjið þá einnig til að nýta sér þau úrræði sem skólinn býður upp á eftir skóla s.s. skóladagvist því slík þátttaka muni flýta fyrir því að nemandinn nái tókum á almennu talmáli og samskiptum á íslensku.
- Varðandi félagslega aðlögun nemanda er oft gott að nýta aðferðina tveir í takt. Þá tekur íslenskur nemandi að sér að vera sérstakur félagi nýja nemandans í skólanum í lengri eða skemmri tíma. Í sumum tilfellum hafa íslensku nemendurnir verið afar vinsamlegir en nýi nemandinn sem kemur erlendis frá verið feimin við samskiptin. Íslensku nemendurnir hafa því oft gefist upp á að reyna að bjóða nýja nemandanum inn í hópinn sem hefur í kjölfarið einangrast. Gott er því að fara frekar hægt í sakirnar til að byrja með og leyfa nýja nemandanum að finna sig og síðan er lagt af stað með vel skipulagða félagslega aðlögun með virkri þátttöku íslensku nemendanna.
- Þjálfjið íslensku nemendurna í að kenna erlenda nemandanum íslensku og leggið á það áherslu að þeir noti ekki ensku í samskiptum sínum við þá.
- Ef margir nemendur með sama móðurmál stunda nám við skólann er mikilvægt að þeir vinni saman og styðji hvorn annan í náminu. Sumir þeirra hafa verið lengur á Íslandi en aðrir og eru lengra komnir í náminu og því tilvaldir í slíka jafningjafræðslu.
- Mikilvægt er að einn eða fleiri kennarar haldi utan um móttöku, félagslega aðlögun, samskipti við heimili og nám og kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál í skólanum. Best er að viðkomandi kennarar kenni einnig þessum nemendum.
- Skólastarfið þarf að vera markvisst og því þarf skólinn að útbúa einstaklingsáætlun og skipuleggja vel nám og kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Einnig þarf að mynda teymi kennara sem kenna þeim. Hlutverk teymisins er m.a. að skipuleggja samvinnu kennara við að gera námsefni nemendanna aðgengilegt með því að einfalda texta, nota rafrænar orðabækur, sjónrænt efni og myndrænar útfærslur. Gott og náíð samstarf þarf að vera á milli umsjónarkennara, greinakennara og þeirra sem kenna íslensku sem annað tungumál. Með slíku samstarfi getur kennarinn sem kennir íslensku sem annað tungumál forunnið námsefni sem bekkjar- eða greinakennari fer síðan í inni í bekk. Öll forvinna með þessum nemendum er mjög mikilvæg. Umsjónar- og greinakennarar geta t.d. afhent kennara sem kennir íslensku sem annað tungumál lista með lykilhugtökum kafla í námsbók sem hann síðan

aðstoðar nemandann við að skilja og þjálfar hann í notkun þeirra svo hann geti gert þau að sínum.

- Nauðsynlegt er að byrja á að kenna og þjálfar nemandann í almennum orðaforða og samskiptum á íslensku og innleiða einnig eftir bestu getu skólamál og flóknari hugtök námsbóka.
- Munið að það tekur langan tíma að ná valdi á íslensku skólamáli og því þurfa skólar að halda áfram að vinna markvisst starf með nemendum sem hafa verið hér í nokkur ár.
- Munið að allir starfsmenn skólans eru íslenskukennarar nemenda sem koma erlendis frá.
- Nýtið ykkur ráðgjöf kennsluráðgjafa í nýbúafræðslu. Ráðgjafinn heldur námskeið og fyrirlestra í skólum og vinnur auk þess í lengri eða skemmri tíma með skólastjórnendum og kennurum sé þess óskað. Ráðgjafinn kemur á staðinn í tvo eða fleiri daga og aðstoðar við skipulag og áherslur móttöku, félagslegrara aðlögunar og náms og kennslu.

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 4

Desember 2006

Íslenska sem annað tungumál

Leiðbeinendur: Hulda Karen Daníelsdóttir og Ruth Magnúsdóttir

	Mánudagur 19. júní	
9:00 – 10:00	Fyrirlestur: kennslufræði annars máls, kynning og umfjöllun Ruth Markmiðið er að gefa innsýn í megináherslur kennslu annars máls.	
10:00- 10:15	Kaffihlé	
10:15 - 14:00 (Matartími 1 klst. inn á milli.)	Lota 1 Hulda Karen Markmiðið er að gera efnið aðgengilegt fyrir alla nemendur, þar með talið nemendur með íslensku sem annað tungumál. 1.) Innlögn: Kynna leið, þýðingarforrit og myndræn framsetning (max 20 mín.) 2.) kynning og umræður um sýnisverkefni: (max 20 mín) 3.) Vinna þátttakenda: (ca. 2 klst. Matartími klst. tekinn á milli.) Unnið með ákveðið námsefni (kafla úr námsbók af mið- eða elsta stigi, mismunandi kaflar fyrir hópana. Önnur gögn eru slóðir með þýðingarvélum og myndrænum útfærslum. Smá lesning um greinatengda íslenskukennslu, um námsaðferðir og slóðir á nýju námskrána. Hvaða <u>aðrar leiðir</u> geta þátttakendur farið til þess að auðvelda aðgengi nemenda að efninu? Þátttakendur vinna öll gögn sem tengjast viðfangsefninu (greina lykilhugtök, undirbúa notkun þýðingarvéla (hugtök á ensku). Setja fram myndræna útfærslu (e.t.v. margar útfærslur). Gera áætlun um framkvæmd, þ.e. kennsluáætlun, krækja, horfa á myndband, aðleiðsla, hugstormun, kvl o.fl.	• <i>Slóðir með þýðingarvélum.</i> • Punktur um greinatengda íslenskukennslu. Ljósritað og fer í möppu. • <i>Samantekt um námsaðferðir</i> • <i>Úr nýju námskránni</i> • <i>Nettengd tölva</i> • <i>Slóðir að myndrænum útfærslum</i> • Um kvl (úr Fluglæsi)

14:00- 14:15	Kaffihlé	

14:15 – 16:00	Lota 2 Ruth og Hulda Karen Markmiðið er að greina stöðu nemenda í ritun og styðja við hana eftir markvissu ferli og nýta til þess margvíslegar stoðir. 1.) Innlögn: kynna stoðir í ritun, akkeri, að lesa yfir mismunandi atriði, ferilritun og sýnishorn, rammi. (max 20 mín.). 2.) Umræður um sýnishorn. Greiningu á sýnishorni og áætlun í kjölfarið, aðleiðsla. Láta nemendur skoða texta og koma með hugmyndir. (max 20 mín.). 3.) Vinna þátttakenda: Rýna í texta eftir nemandur, styrkleikar og veikleikar, áætlun og mögulegar stoðir. Önnur gögn: gátlistar um ritun, rubric (O'Malley), ferilritun, kveikjur, stoðir, myndir, orðalistar, orðabækur, orðaveggir, fyrirmyndir.	Writing rubric (O'Malley) Sýnishorn frá nemendum <i>Six trait</i> <i>Um ferilritun (aðlagður texti)</i> <i>Orðalistir</i> <i>Orðaveggir (aðlagður texti)</i> <i>Um akkeri (sýnishorn)</i> <i>Myndavél</i> <i>Orðabækur</i> <i>Samheitaorðabók</i> <i>Hugtakakort</i> <i>Listar með mismunandi samtengingum.</i> Sjálfsmat í ritun
Þriðjudagur 20. júní		
9:00- 10:00	Lota 3 Markmiðið að kynnast mismunandi námsmatsaðferðum Ruth 1.) Innlögn: um altækt námsmat og mismunandi námsmatsaðferðir (max 40 mín.). 2.) Umræður um sýnishorn að mismunandi aðferðum (rubric, Cloze test, sjálfsmat) (max 20 mín.). 3.) Vinna þátttakenda felst í þemavinnunni, lotu 4. Gögn: slóðir á námsmatsaðferðir, um Cloze test (aðlagður texti), sjálfsmat (aðlagður texti).	Rubric <i>Punktur um Clzse test (aðlagður)</i> <i>Slóðir með námsmatsaðferðum</i> Punktur um sálfsmat úr Markvissa námsmatinu Með dæmum <i>Akkeri (modelling)</i>
10:00- 10:15	Kaffihlé	

10:15 – 14:30 (Matarhlé klst. inn á milli)	Lota 4 Markmiðið er að skipuleggja þema (fjölpæpa nám) út frá módeli Hettýar. Hulda Karen og Ruth 1.) Innlögn: rökstyðja mikilvægi þemavinnu og gagnsemi hennar í blönduðum hópi nemenda. Aðlögun texta. (40 mín.). 2.) Umræður um sýnishorn: Skoðum þemaramma Hettýar og eitt verkefni hennar. Sýna aðlögun texta. 3.) Vinna þátttakenda: Skipuleggja þemavinnu út frá ramma Hettýar. Slóðir inn á hennar verkefni, aðleiddar aðferðir.	<i>Módel Hettýar (ramminn þýddur)</i> <i>Dæmi um aðlagða texta</i> <i>Punktur um gagnsemi þemavinnu fyrir blandaðan hóp.</i> <i>Um aðleiðslu (aðlagður texti).</i> <i>Slóðir inn á verkefni Hettýar.</i>
14:30 – 14:45	Kaffihlé	
14:45 – 16:00	Vinnutími til að ljúka og fullvinna verkefni. Samantekt og mat á námskeiði	

Leiðbeinendur: Hulda Karen Daníelsdóttir og Ruth Magnúsdóttir

Námskeið á Húsavík 10. og 11. ágúst 2006

Íslenska sem annað tungumál

Fimmtudagur 10. ágúst		
9:00 – 10:00	Fyrirlestur: Kennslufræði annars máls, kynning og umfjöllun Markmiðið er að gefa innsýn í megináherslur kennslu íslensku sem annars máls.	
10:00-10:15	Kaffihlé	Helstu útgangspunktur

10:15 -14:00 (Matartími 1 klst. inn á milli.)	Lota 1 Framsetning námsefnis, kynningar og umfjöllun Markmiðið er að gera námsefni grunnskóla aðgengilegt fyrir alla nemendur, þar með talið nemendur með íslensku sem annað tungumál. Fyrirkomulag lotu 1: 4.) Verkefni námskeiðsins kynnt 5.) Innlögn: Kynna leiðir, þýðingarforrit, myndræna framsetningu og sýniverkefni 6.) Sýnishorn af vinnu námskeiðspáttakenda fyrir í sumar 7.) Þátttakendur vinna verkefni 8.) Umræður og kynning á verkefnum þátttakenda	• <i>Slóðir að þýðingarvélum.</i> • <i>Sýnishorn um greinatengda íslenskukennslu</i> • <i>Orðaveggur</i> • <i>Námsaðferðir</i> • <i>Myndræn útfærsla</i> • <i>Slóðir að myndrænum útfærslum</i> • <i>Skipulagning náms og kennslu – KVL</i> • <i>N-in fjögur</i>
Þátttakendum námskeiðsins er skipt í hópa þar sem hver hópur vinnur eitt verkefni. Unnið með ákveðið námsefni (kaflar úr námsbók af mið- eða elsta stigi, mismunandi kaflar fyrir hópana. Smá lesning um greinatengda íslenskukennslu, um námsaðferðir og slóðir á nýju námskrána. Hvaða <u>aðrar leiðir</u> geta þátttakendur farið til þess að auðvelda aðgengi nemenda að efni? Þátttakendur vinna öll gögn sem tengjast viðfangsefninu, t.d. greina lykilhugtök, undirbúa notkun þýðingarvéla og setja fram myndræna útfærslu (e.t.v. margar útfærslur). Gera áætlun um framkvæmd, þ.e. kennsluáætlun, dæmi kveikja, horfa á myndband, aðleiðsla, hugstormun, kvl og fl.		
14:00-14:15	Kaffihlé	Helstu útgangspunktur

14:15-16:00	Lota 2 Ritun Markmiðið er að greina stöðu nemenda í ritun og styðja við hana eftir markvissu ferli og nýta til þess margvíslegar stoðir. 4.) Innlögn: kynna stoðir í ritun, akkeri, að lesa yfir mismunandi atriði, ferilsritun og sýnishorn, rammi. 5.) Umræður um sýnishorn. Greiningu á sýnishorni og áætlun í kjölfarið, aðleiðsla. Láta nemendur skoða texta og koma með hugmyndir. 6.) Vinna þátttakenda: Rýna í texta eftir nemendur, finna styrkleika og veikleika, gera áætlun og finna mögulegar stoðir. Önnur gögn: gátlistar um ritun, rubric (O'Malley), ferilritun, kveikjur, stoðir, myndir, myndavélar, orðalistar, orðabækur, hugtakakort, orðaveggir, fyrirmyndir.	• <i>Writing rubric (O'Malley)</i> • <i>Sýnishorn frá nemendum</i> • <i>Um ferilsritun (aðlagður texti)</i> • <i>Leið Lewitts</i> • <i>Six trait</i> • <i>Orðaskrímsli og orðaveggur</i> • <i>Akkeri (sýnishorn)</i> • <i>Undirbúningur fyrir ritun</i> • <i>Mismunandi ritunarleiðir</i> • <i>Listar með mismunandi samtengingum</i> • <i>Sjálfsmat í ritun</i>

	Föstudagur 11. ágúst	Helstu útgangspunktur
9:00-10:00	Lota 3 Markmiðið að kynnast mismunandi námsmatsaðferðum 4.) Innlögn: um altækt námsmat og mismunandi námsmatsaðferðir 5.) Umræður um sýnishorn að mismunandi aðferðum (rubric, Cloze test, sjálfsmat) 6.) Vinna þátttakenda felst í þemavinnu, lotu 4. Gögn: slóðir á námsmatsaðferðir, um Cloze test (aðlagður texti), sjálfsmat (aðlagður texti).	a. <i>Mismunandi matsrammar</i> b. <i>Rubric</i> c. <i>Cloze test</i> d. <i>Sjálfsmat</i> e. <i>Slóðir með námsmatsaðferðum</i>
10:00-10:15	Kaffihlé	Helstu útgangspunktur

10:15 - 14:30 (Matarhlé klst. inn á milli)	Lota 4 Markmiðið er að skipuleggja þema (fjölprepa nám) út frá módeli Hettýar. 4.) Innlögn: rökstyðja mikilvægi þemavinnu og gagnsemi hennar í blönduðum hópi nemenda 5.) Umræður um sýnishorn: þemarammar Hettýar skoðaðir og eitt verkefni hennar. Sýna aðlögun texta. 6.) Vinna þátttakenda: Skipuleggja þemavinnu út frá ramma Hettýar. Slóðir inn á hennar verkefni, aðleiddar aðferðir.	a. <i>Módel Hettýar (ramminn þýddur)</i> b. <i>Dæmi um aðlagða texta</i> c. <i>Punktur um gagnsemi þemavinnu fyrir blandaðan hóp.</i> d. <i>Um aðleiðslu (aðlagður texti).</i> e. <i>Slóðir inn á verkefni Hettýar.</i>
14:30 - 14:45	Kaffihlé	
14:45 - 16:00	Vinnutími til að fullvinna verkefni. Samantekt og mat á námskeiði	

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 5

Desember 2006

Í símenntunaráætlun skólans er eitt af helstu viðfangsefnum vetrarins málefni nemenda af erlendum uppruna og íslenska sem erlent tungumál. Hér gefur að líta dagsetningar og nánara yfirlit yfir hvernig þessari fræðslu verður háttað. Eins og sjá má er hér um hagnýta fræðslu að ræða sem byggist á því að kynnst fjölbreyttum aðferðum og vinna verkefni sem kennarar geta notað í kennslu.

Smiðjur fyrir kennara í Fellaskóla

Dagur 1 14. nóv.	Hugmyndafræði Kennslufræði annars máls, kynning og umfjöllun Markmiðið er að gefa innsýn í megináherslur kennslu íslensku sem annars máls.
Dagur 2 28. nóv.	Framsetning námsefnis, kynningar og umfjöllun Markmiðið er að gera námsefni grunnskóla aðgengilegt fyrir alla nemendur og ekki síst nemendur með íslensku sem annað tungumál. 1) Kynning á verkefnum og vinnulagi námskeiðsins 2) Kynning á þýðingarvélum 3) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 3 4. des.	1) Kynning á því hvernig aðlaga má texta að þörfum og getu nemenda 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 4 3. jan.	1) Kynning á myndrænni útfærslu 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 5 9. jan.	1) Kynning á grafískri útfærslu 2) Þátttakendur vinna verkefni

Dagur 6 30. jan.	1) Kynning á námsaðferðum (strategies) 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 7 5. feb.	1) Kynning á gagnlegum lestrarleiðum 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 8 13. feb.	1) Kynning á námsmatsleiðum 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 9 27. feb.	1) Kynning á matsrömmum o.fl. matsaðferðum 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 10 5. mars	1) Kynning á gagnlegum ritunarleiðum 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 11 20. mars	1) Kynning á gerð námsáætlana 2) Þátttakendur vinna verkefni
Dagur 12 27. mars	1) Kynning á kennslu í menningarfærni 2) Þátttakendur vinna verkefni

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 6

Desember 2006

BÆKUR OG MÓÐURMÁL

Samstarfsverkefni um að safna, skrá og dreifa bókum á erlendum málum til grunn- og framhaldsskólanema með annað móðurmál en íslensku.

Eftirtalin almenningsbókasöfn eru þátttakendur í **Bækur og móðurmál** og hafa nokkur þeirra þegar fengið úthlutað tungumáli til að sjá um.

Amtsbókasafnið á Akureyri - **albanska**
Amtsbókasafnið í Stykkishólmi
Borgarbókasafn
Bókasafn Álftaness
Bókasafn Fjarðarbyggðar
Bókasafn Garðabæjar - **portúgalska**
Bókasafn Grundarfjarðar
Bókasafn Hafnarfjarðar - **litháíska**
Bókasafn Kópavogs - **rússneska** (safnar einnig bókum á lettnesku)
Bókasafn Mosfellsbæjar - **víetnamska**
Bókasafn Norræna hússins
Bókasafn Ölfuss - **tælenska**
Bókasafn Öxarfjarðar
Bókasafn Reykjanesbæjar - ENSKA
Bókasafn Seltjarnarness - **tagalog**
Bókasafn Vestmannaeyja - SPÆNSKA
Bæjar- og héraðsbókasafnið á Ísafirði - KRÓATÍSKA
Bæjar- og héraðsbókasafnið á Selfossi - PÓLSKA
Héraðsbókasafn Skagfirðinga
Héraðsbókasafn Rangæinga
Menningarmiðstöð Hornafjarðar

Bækur og móðurmál er samstarfverkefni sem felur meðal annars í sér að safna, skrá og dreifa bókum á erlendum málum til barna og unglunga á Íslandi með annað móðurmál en íslensku. Markmiðið er að koma til móts við þarfir þeirra fyrir fjölbreytt efni til náms og afþreyingar.

Aðkoma almenningsbókasafna að verkefninu felst í:

- ➡ Að safna bókum á mörgum tungumálum
- ➡ Að skrá, geyma og dreifa bókunum
- ➡ Að mynda móðurstöðvar fyrir bækur á ákveðnum tungumálum
- ➡ Að taka á móti bókagjöfum
- ➡ Að vinna með skólasöfnum

Verkefninu er nú formlega lokið og lauk með því að safna krækjum af Netinu sem hentað gætu nemendum í grunn- og framhaldsskólum. Félagar í samtökunum Móðurmál unnu verkið og styrkurinn sem verkefnið Bækur og móðurmál hlaut frá Velferðarsjóði barna var nýttur til þess. Þessi krækjusöfn eru vistuð á Fjölmenningsarvef Breiðholtsskóla á þessari slóð:

<http://www.breidholtsskoli.is/fjolmenning/>

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 7

Desember 2006

18. ágúst 2005

Kæra Hafdís,

Efni: Skipulagning og undirbúningur málþings eða ráðstefnu um móðurmálsnám og -kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál í skólum landsins

Ég hef mikinn áhuga á að haldið verði málþing um móðurmálsnám og -kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál í skólum landsins og að Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða leiði vinnu í tengslum við það. Margir hafa lýst yfir áhuga á að taka þátt í slíku þingi og má í því sambandi nefna Alþjóðahús, Móðurmál sem er félag um móðurmálskennslu tvítyngdra barna og samstarfsaðila verkefnisins Bækur og móðurmál. Sjá nánari upplýsingar um verkefnið á vefslóðinni:

<http://www.bokasafnkopavogs.is/page4.asp?ID=1046> eða

http://www.grunnskolar.is/fraedslumidstodin.nsf/pages/frett_baekurogmodurmal.html

Í *Aðalnámskrá grunnskóla íslenska* kemur fram að „með tilvísun í reglugerð nr. 391/1996 geta þeir sem hafa annað móðurmál en íslensku fengið kennslu í og á móðurmáli sínu í samráði við forráðamenn með samþykki viðkomandi sveitarstjórnar. Með kennslunni skal stefnt að virku tvítyngi þessara nemenda og þeir hvattir til að halda móðurmáli sínu við og rækta það.”

Þrátt fyrir að þetta standi í námskránni er oft erfiðleikum bundið að koma á kennslu í og á móðurmáli nemenda með íslensku sem annað tungumál. Sveitarfélög vilja oft ekki veita samþykki sitt fyrir slíkri kennslu vegna kostnaðarins sem tengist henni eða á þeim forsendum að þau vilji ekki gera upp á milli nemenda. Ekki sé hægt, svo dæmi sé nefnt, að veita Pólverjum móðurmálskennslu þó að pólskur réttindakennari sé reiðubúinn til að sjá um kennsluna og mismuna þannig nemendum af öðrum þjóðernum sem ekki hafa aðgang að hæfum móðurmálskennurum.

Stundum hafa foreldrar ekki áhuga á að börnin þeirra fái móðurmálskennslu og finnst að þeir sjálfir haldi við móðurmálinu inni á heimilinu. Aðrir foreldrar eru illa upplýstir um mikilvægi móðurmálsins og telja það börnum sínum fyrir bestu að aðeins sé lögð áhersla á íslenskunám og -kennslu í skólum. Ennfremur er oftast en ekki erfitt að fá menntaða kennara til að sinna kennslunni.

Engu að síður hafa móðurmál nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál verið kennd í nokkrum skólum í sveitarfélögum öðrum en Reykjavík. Í Reykjavík sér félagið Móðurmál um kennslu í japönsku, ensku, spænsku, litháísku, rússnesku, albönsku, portúgölsku, pólsku og tælensku fyrir nemendur á aldrinum sex til tólf ára í Háskóla Íslands og Alþjóðahúsi.

Sumir móðurmálskennarar leggja áherslu á að nemendur nemi hin ýmsu fög á móðurmálinu á meðan aðrir kenna móðurmálið á svipaðan hátt og íslenska er kennd í íslenskum grunnskólum.

Í ljósi rannsókna, sem sýna að góð undirstaða í móðurmáli sé forsenda góðs árangurs í námi á öðru eða erlendu tungumáli og að bestur árangur náist ef nemendur fá kennslu á báðum tungumálunum smb. niðurstaða langtíma rannsóknar þeirra Thomas og Collier á þessari vefslóð:

http://www.crede.org/research/llaa/1.1_final.html þá þarf að sinna móðurmálskennslu grunnskólanemenda með íslensku sem annað tungumál mun betur en gert er í dag.

Brýnt er því að vekja athygli fagfólks og stjórnámálanna á málaflokknum og gæti málþing eða ráðstefna um mikilvægi móðurmálskennslu þjónað þeim tilgangi.

Framkvæmdaáætlun:

Fulltrúar Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða og fulltrúar annarra stofnana komi að undirbúningi og skipulagi málþings/ráðstefnu sem halda þarf fyrir sveitarstjórnakosningar.

Kostnaður:

Kostnaðarliðir væru: leiga á sal, greiðsla til fyrirlesara, ljósritunarkostnaður, veitingar og skemmtiatriði.

Varðandi kostnað þá gætu hugsanlegir samstarfsaðilar s.s. KHÍ, Alþjóðahús, Stofnun Vigdísar Finnbogadóttur, Samskiptamiðstöð heyrnalausra, Móðurmál félag um móðurmálskennslu tvítyngdra barna og fleiri sem eru reiðubúnir til samstarfs, staðið sameiginlega undir kostnaði og leitað eftir styrkjum.

Virðingarfyllst,

Hulda Karen Daníelsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu

MÓÐURMÁL ERU MÁTTUR

Nám og kennsla, stefna og stuðningur við móðurmál tvítyngdra

Ráðstefna í Háskóla Íslands

föstudaginn 17. mars 2006 kl. 13.00 - 17.00.

Dagskrá:

- 12.50-13.05 Skólakór Kársness syngur, stjórnandi Þórunn Björnsdóttir
13.05-13.10 Setning - Sabine Leskopf og Berta Faber
13.10-13.15 Ávarp - frú Vigdís Finnbogadóttir, verndari ráðstefnunnar
13.15-13.20 Ávarp - fulltrúi menntamálaráðherra
13.20-13.40 **Móðurmál er undirstaðan**
Dr. Birna Arnbjörnsdóttir, dósent við Háskóla Íslands og móðir tvítyngdra barna
13.40-13.50 „**Þegar börnin mín sögðu orð á japönsku**“
Toshiki Toma f.h. Móðurmáls - Félags um móðurmálskennslu
13.50-14.30 **Tvítyngi er hið besta mál þegar málin styrkja hvort annað**
Dr. Elín Þöll Þórðardóttir, dósent við McGill University
14.30-15.00 **Þróunarstarf með tvítyngdum börnum í leik-, grunn-, og framhaldsskólum – sigrar, ósigrar og það sem betur má fara**
Flytjendur Jón Ingi Hannesson, framhaldsskólakennari,
Lára Jóna Þorsteinsdóttir, grunnskólakennari og
Fríða Bjarney Jónsdóttir, leikskólaráðgjafi
15.00-15.30 Kaffihlé
15.30-16.30 Málstofur
16.30 Samantekt -
María Kristín Gylfadóttir, formaður Heimilis og skóla - landssamtaka foreldra
Ráðstefnuslit og léttar veitingar

Fréttatilkynning

MÓÐURMÁL ERU MÁTTUR

Ráðstefna um nám og kennslu, stefnu og stuðning við móðurmál tvítýngdra

Ráðstefnan verður haldin í Hátíðasal Háskóla Íslands 17. mars 2006 og hefst kl. 13.00.

Áhugaverð og hápólítísk ráðstefna þar sem fjallað verður um álitamál í opinberri stefnumótun, drög að námskrám í íslensku sem öðru tungumáli og hvað þarf til þess að tvítýngd börn eignist sterk móðurmál. Markmiðið með ráðstefnunni er að ýta á stjórnvöld að marka stefnu í málefnum sem tengjast móðurmálum þeirra sem læra íslensku sem annað tungumál.

Dr. Elín Þöll Þórðardóttir, dósent við McGill University verður aðalfyrirlesari á ráðstefnunni og heitir fyrirlestur hennar: *Tvítýngi er hið besta mál þegar málin styrkja hvort annað.*

Að lokinni dagskrá í Hátíðasal býðst ráðstefnugestum að taka þátt í eftirfarandi fimm málstofum: Álitamál í opinberri stefnumótun, Menntamál kennara, Er tvítýngisnám raunhæfur valkostur? Upplýsingagjöf á móðurmálum, túlkun og menningarläsi og Málumhverfi tvítýngdra barna.

Leitast verður við að svara spurningum sem farnar eru að brenna á mörgum í því fjölbreytta menningarumhverfi sem ríkir á Íslandi í dag og er málstofunum ætlað að vera vettvangur heitra umræðna og skoðanaskipta.

Ráðstefnan er öllum opin og búast skipuleggjendur við góðri aðsókn fólks sem á annað móðurmál en íslensku, foreldra tvítýngdra barna, sveitarstjórnarfólks, stjórnmalamanna, fræðimanna, fólks í menntamálum og annarra sem áhuga kunna að hafa.

Enginn aðgangseyrir er að ráðstefnunni.

Ráðstefnan Móðurmál eru máttur er samstarfsverkefni Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða, menntamálaráðuneytisins, Háskóla Íslands, Kennaraháskóla Íslands, Alþjóðahúss, Fjölmeningarseturs, Móðurmáls - Félags um móðurmálskennslu tvítýngdra barna, Samskiptamiðstöðvar heyrnarlausra og heyrnarskertra, Heimili og skóla -landssamtaka foreldra og Stofnunar Vigdísar Finnbogadóttur.

Skráning á ráðstefnuna er rafræn á þessari slóð: <http://simennt.khi.is/modurmal/>

Frekari upplýsingar um ráðstefnuna veitir Hulda Karen Daníelsdóttir, kennsluráðgjafi í síma: 699-4941/411-1600.

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 8

Desember 2006

Thematic Project
**Immigrant Pupils with Special Educational Needs:
Cultural Diversity and Special Needs Education**

Questionnaire for information collection

The present document aims to be used as a working tool for the analysis we will conduct together. It takes into consideration reflections, comments and proposals suggested by the expert group meeting in Malmö, in December 2006.

We need to keep in mind a few general considerations:

- 1) Immigration is a sensitive area, with negative connotations. During our meetings, it was highlighted that migration has always been part of our society. It should not be perceived as a problem but as a source of enrichment for our society and our education systems, when differences are taken into account and respected and when adequate responses are provided.
- 2) Some general data are available regarding immigrant pupils, but data related to immigrant pupils with special educational needs are missing. One of the project's objectives is to provide some relevant and reliable information on this topic. But, we are all aware, and it was raised again in Malmö, that data collection will be difficult.
- 3) An operational definition was provided as a result of the meeting in Brussels (September 2006). A slight change was suggested, taking into account the possible negative confusion or misunderstanding related to the term of "cultural diversity". The three elements listed are general parameters and, more specifically, the ones under the second bullet below are to be taken in a very open way as fully or partly corresponding to the population concerned in the different countries. One of the questions inserted in the questionnaire is precisely focused on the type of population considered by the different countries. Our analysis will deal with:
 - pupils with all types of SEN (with a particular attention to be paid to those with learning disabilities)
 - and who are immigrants in the sense of: i) originating or his/her family originating from another country; ii) using a different or similar language as the host country; iii) with or without the nationality of the host country, and, iv) with/without a low educational and economic background
 - and who experience a different cultural background from the host country.

The *Questionnaire* includes the core relevant information to be provided by all countries involved. It concerns information:

- At local level
- To be collected by the nominated experts
- Related to pupils in mainstream education (primary, lower secondary and in some countries, even first years of pre-primary education)

Five issues are considered: targeted population; existing data; available provisions; types of support measures and general assessment procedures. These five issues will still be the basis: a) for the practical analysis to be conducted in the different locations where we will have the opportunity to discuss them with the professionals in situ; b) to have a common general overview of the situation in the different countries involved.

Further, each of the five issues can be detailed in a more extensive way at a national level. This is an optional additional task for those countries willing to provide more information.

<i>Questionnaire- Local information</i> (General questions to be completed by all countries involved in the thematic project)	Questionnaire- National information (optional)
1. Population Q1. Short description of the population concerned by this analysis. Please use as a reference, globally or partly, the operational definition discussed in Brussels.	1. Population Q.1. National definition of immigrants (if any) Q.2. Detailed description of types and characteristics of the immigrant population in your country.

2. Data (related to pupils in compulsory education, school year 2005/2006) <u>General data:</u> Q.2. Data concerning number of immigrant pupils <u>Specific data:</u> Q.3. Data concerning number and % of immigrant pupils with SEN in mainstream schools, compared to number and % of non-immigrant pupils with SEN in mainstream schools? Q.4. Data concerning number and % of immigrant pupils with SEN in special schools, compared to number and % of non-immigrant pupils with SEN in special schools. Q.5. If no data are available, what is the reason for lack of information?	2. Data (related to pupils in compulsory education, school year 2005/2006) <u>General data:</u> Q.3. Number of immigrant pupils. <u>Specific data:</u> Q.4. Number and % of immigrant pupils with SEN in mainstream schools, compared to number and % of non-immigrant pupils with SEN in mainstream schools. Q.5. Number and % of immigrant pupils with SEN in special schools, compared to number and % of non-immigrant pupils with SEN in special schools. Q.6. If no data are available, what is the reason for lack of information?
3. Provisions¹ Q.6. Which types of educational provisions are offered to immigrant pupils and their families?. Q.7. Which services are responsible for and how do they co-operate? To which extent do these provisions differ from the ones provided to the local population?. Q.8. Describe in which way services provide information to parents and to which extent families are involved. Q.9. Can you describe the financial implications regarding provisions available to immigrant pupils with SEN and their families?.	3. Provisions Q.7. National legislation, regulations and/or existing recommendations in relation to immigrant pupils with SEN and their families. Q.8. Which services are involved and how do they co-operate?. Q.9. Describe in which way services provide information to parents and to which extent families are involved. Q.10. Can you describe the financial implications regarding provisions available to immigrant pupils with SEN and their families?.

¹ In the sense of general available actions or measures offered to families or individuals.

4. Support measures Q.10. Can you list the main problems faced by schools, teachers, pupils and families. Q.11. According to the existing local information, do you have results regarding support measures provided to/by the school, to/by the teachers and to the pupils?. Please, detail them. Q.12. Please, describe success factors and obstacles related to inclusive learning environment in the frame of a multi-cultural class. Q.13. Can you provide references to some conducted or planned evaluation on this issue (if any)?.	4.Support measures Q.11. According to the existing national information, do you have results regarding support measures provided to/by the school, to/by the teachers and to the pupils?. Please, detail them. Q.12. Can you provide references to some conducted or planned evaluation on this issue (if any)?.
5. Assessment Q.14. Can you describe the assessment tools used in order to identify the needs and abilities of immigrant pupils with SEN?. Q.15. Can you describe how barriers such as the linguistic one are taken into consideration?. Q.16. How does assessment take place when immigrant pupils with SEN enter the educational system. What kind of documents (if any) are immigrant parents expected to bring from one country to another? Q.17. Can you describe who is involved in the assessment procedure (role of schools, assessment services, etc)?.	5.Assessment Q.13. Can you describe the assessment tools used in order to identify the needs and abilities of immigrant pupils with SEN?. Q.14. Can you describe how barriers such as the linguistic one are taken into consideration?. Q.15. How does assessment take place when immigrant pupils with SEN enter the educational system. What kind of documents (if any) are immigrant parents expected to bring from one country to another? Q.15. Can you describe who is involved in the assessment procedure (role of schools, assessment services, etc)?.

Sæl og blessuð öll sömul,

Ég er þátttakandi í Evrópuverkefni sem heitir: *Immigrant Pupils with Special Educational Needs: Cultural Diversity and Special Needs Education*.

Þetta mætti þýða sem *Innflytjendanemendur með sérþarfir* (og hér er átt við fatlanir og/eða námserfiðleika en ekki erfiðleika vegna nýja tungumálsins): *Menningarlegur fjölbreytileiki og kennsla nemenda með sérþarfir*.

Verkefnið er unnið á vegum European Agency for Development in Special Needs Education og var sett á laggirnar vegna þess að í flestum löndum Evrópu er lítið vitað um þessa nemendur (mjög fáar rannsóknir hafa verið gerðar og lítið birst á prenti). Ein af ástæðunum fyrir því er að erfitt er að meta stöðu þeirra vegna tungumálaerfiðleika og fæst lönd eiga greiningartæki á móðurmálum þessara nemenda.

Mig vantar upplýsingar um eftirfarandi:

- Hve margir nemendur í ykkar skóla sem eru innflytjendur (eða afkomendur innflytjenda) hafa verið flokkaðir með námserfiðleika og eða fatlanir?
- Hve margir nemendur í ykkar skóla eru innflytjendur eða afkomendur innflytjenda?
- Hve margir nemendur stunda nám í skólanum og hve margir þeirra þ.e.a.s. íslenskir nemendur hafa verið flokkaðir með námserfiðleika?

Það er nóg að fá svör við þessum spurningum.

Í viðhenginu er hins vegar spurningalisti á ensku og gott væri að fá svör við spurningunum sem eru merktar rauðar. Ég yrði ánægð jafnvel þó ég fengi aðeins svar við einni spurningu, ef ekki öllum.

Best væri kannski að vista skjalið og skrá svörin beint undir spurningarnar sem eru merktar rauðar og senda mér það síðan sem viðhengi.

- Ég þigg með þökkum öll svör stutt eða löng.
- Ég þýði svörin á ensku þegar ég vinn úr þeim.
- Nöfn skóla, nemenda og sveitarfélaga koma hvergi fram í niðurstöðum.

Hafðið endilega samband ef þið viljið nánari upplýsingar um verkefnið eða útskýringar á spurningunum.

Símanúmerin mín eru: 411-1600/411-1638/699-4941.

Með fyrirfram þökk fyrir góðar undirtektir og gott samstarf.

Kær kveðja,
Hulda Karen Daníelsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafraeðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík

Kæru kennarar,

Mig langar að minna ykkur á að tvítyngd börn geta virst vera með málþroskaraskanir þótt sú sé ekki raunin og að mat á málþroska tvítyngdra barna verður að taka mið af báðum málunum.

Stundum heyra börn sem eiga önnur móðurmál en íslensku ekki sum hljóð íslenskunnar né geta greint á milli þeirra.

Sumir fræðimenn halda því jafnvel fram að tvítyngd börn eigi að byrja í skóla á sama tíma og eintyngd börn en læra að lesa seinna.

Elín Þöll Þórðardóttir, sem hélt erindi á ráðstefnunni *Móðurmál eru máttur*, heldur því t.d. fram að ekki ætti að leggja samræmt próf í lestri fyrir tvítyngda – og ef það er gert þá á alls ekki að túlka niðurstöður eins og hjá eintyngdum, það sé beinlínis rangt.

Ég bið ykkur því að fara varlega með allar greiningar á tvítyngdum nemendum.

Sjá nánari upplýsingar á þessari slóð t.d. samantekt á umræðum í málstofu 5:

<http://simennt.khi.is/modurmal/index.htm>

Hafið endilega samband ef slík mál koma upp í ykkar skólum og ég get orðið ykkur að liði.

Kær kveðja,

Hulda Karen Daníelsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík
Sími: +354-411-1600/+354-411-1638
Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 9

Desember 2006

Kæru kennarar,

Á haustönn býður Símenntunarstofnun Kennaraháskóla Íslands upp á þriggja daga smiðju fyrir kennara sem koma að kennslu nemenda með íslensku sem annað tungumál. Kennt verður laugardagana 23. september, 14. október og 18. nóvember. Í smiðjunum verður sérstök áhersla lögð á að þjálfra kennara í vinnubrögðum sem koma öllum nemendum til góða en þó sérstaklega þeim sem læra íslensku sem annað tungumál. Sem dæmi um áherslur má m.a. nefna þjálfun kennara í:

- hvernig aðlaga má texta að þörfum og getu nemenda
- hvernig nota má þýðingarforrit
- myndrænni framsetningu námsefnis
- hvernig nota má stoðir (scaffolding) í kennslu hinna ýmsu greina
- gerð námsáætlana
- gerð þemaramma
- mismunandi námsmatsaðferðum og þ.m.t. hönnun matsramma (rubrics)

Skráning og nánari upplýsingar um smiðjurnar eru á á vefslóð Símenntunarstofnunar Kennaraháskóla Íslands: <http://simennt.khi.is/>

Kveðja,

Hulda Karen Daniélsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík
Sími: +354-411-1600/+354-411-1638
Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is

Smiðja fyrir grunnskólakennara í KHÍ

23. sept., 14. okt. og 18. nóv. 2006

Íslenska sem annað tungumál

Leiðbeinendur: Hulda Karen Daniélsdóttir og Ruth Magnúsdóttir

	Laugardagur 14. október Lota 2
9.00 – 10.00	Umræður: Hópurinn ræðir um markmiðin sem þátttakendur settu sér í Lotu 1 Markmiðið er að ígrunda eigin reynslu og miðla henni til annarra.

10.00-10.15	Kaffihlé
10.15-12.00	Gerð matsramma (rubrics) 4) Hópavinna og umræður 5) Kynning á matsrömmum og hlutverki þeirra 6) Þátttakendur vinna verkefni Markmiðið er að skoða hagnýti matsramma og þjálfa þátttakendur í gerð þeirra.
12.00-13.00	Hádegishlé
13.00-14.30	Námsmatsaðferðir 1) Innlögn: Sérstaða námsmats í íslensku sem öðru máli 2) Verkefni – Hvernig hafið þið háttað námsmati? Hvað hefur reynst vel og hvaða hindranir eru til staðar í skólanum varðandi námsmat? 3) Innlögn: Kröfur um breytingar á námsmati – alhliða námsmat 4) Innlögn: Cloze test Markmiðið er að kynnast mismunandi námsmatsaðferðum og annmörkum hefðbundins námsmats.
14.30-14.45	Kaffihlé
14.45-15.15	Endurgjöf í kennslu 1) Innlögn. 2) umræður 6) Kynning á aðlögun texta
15.00-16.00	7) Þátttakendur vinna verkefni og kynna verkefni sín Þátttakendur námskeiðs er skipt í hópa þar sem hver hópur vinnur eitt verkefni. Unnið er með ákveðið námsefni (kafla úr námsbók af mið- eða elsta stigi, mismunandi kaflar fyrir hópana). Smá lesning um greinatengda íslenskukennslu, um námsaðferðir og slóðir á nýju námskrána. Hvaða <u>aðrar leiðir</u> geta þátttakendur farið til þess að auðvelda aðgengi nemenda að efninu? Þátttakendur vinna öll gögn sem tengjast viðfangsefninu, t.d. greina lykilhugtök, undirbúa notkun þýðingarvéla, setja fram myndræna útfærslu (e.t.v. margar útfærslur) o.fl.

Smiðja fyrir grunnskólakennara í KHÍ 23. sept., 14. okt. og 18. nóv. 2006

Leiðbeinendur: Hulda Karen Daníelsdóttir og Ruth Magnúsdóttir

Laugardagur 18. nóvember	
9.00 – 10.00	Umræður: Hópurinn ræðir um markmiðin sem þátttakendur settu sér í Lotu 2. Markmiðið er að ígrunda eigin reynslu og miðla henni til annarra.
10.00-10.15	Kaffihlé
10.15-12.00	Ritun Skoða með þeim einstaklingsáætlun (sjá viðhengi).
12.00-13:00	Hádegishlé
13:00 – 14:30	Six-trait ritunaráhersla 1) Innlögn: Ritunarverkefni, hlutverk og val á þeim. (yngri krakkar hvernig verkefni ættu þau að vinna og hvers vegna. Fjölbreytt verkefni og tilgangurinn með þeim. Hvað þjálfar þau? Ath. flétta inn verkefni smb. vocabulary building verkefni. Six trait. Sýna academic vocabulary slóð Markmiðið er að kynnast mismunandi leiðum í ritunarkennslu (ath greina tilgang verkefna) ritunarnámsmatsaðferðum og annörkum hefðbundins námsmats
14.30-14.45	Kaffihlé
14.45-15.30	Frh. á Six-trait ritunaráherslu kennslu og kynna fyrir þeim aðferðir til að styðjast við.
15.30-16:00	Mat þátttakenda á smiðjum

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 10

Desember 2006

PESTALOZZI

Council of Europe training Programme for education professionals
Programme de formation du Conseil de l'Europe pour les professionnels de l'éducation

EUROPEAN MODULES
FOR TRAINER TRAINING
**EUROPEAN MODULES
FOR TRAINER TRAINING**

Intercultural Education

Timeline

From Module A to Module B

Division "European dimension of education"
Division "Dimension européenne de l'éducation"

Tasks and milestones

4-8 December 2006

Documents

The Secretariat of the Council of Europe will send you the following documents:

- timeline from Module A to Module B
- template for Action Plans
- Council of Europe policy documents on intercultural education

Plans of action

- Send the brief description of your planned individual and/or group actions which you have prepared on the last day of the workshop to josef.huber@coe.int and in copy to sharon.lowey@coe.int. Please include your email (and the emails of your group members) in this description.

By January 2007

- You will be informed of the precise dates and venue of Module B and we ask you to confirm your participation

By 12 January 2007

- We will inform you of the address, user name and password for the web site for this project which we will prepare in support of your work. The site will contain
 - basic information documents (working documents of the Module, list of participants, action plans of all participants, training units
 - announcements and reminders

Please consult the site regularly for news and updates.

By 26 January 2007

- Send your draft training unit or units in electronic format to josef.huber@coe.int and in copy to sharon.lowey@coe.int; the units will be put on the site and team members will give feedback where appropriate

By 2 March 2007

- Send a brief update on how your work is progressing to josef.huber@coe.int and in copy to sharon.lowey@coe.int. The updates will be put online so that everyone can get an overview of the work in progress.

Mid-March 2007

- The team of facilitators will meet to discuss the progress of the work on the basis of the updates that you have sent and to prepare the programme for Module B.

Beginning of April 2007

- You will receive the formal invitation to participate in Module B as well as the programme and other working documents for Module B. Travel expenses will be reimbursed by the Council of Europe. Accommodation and meals will be offered by the host country.

Before 30 April 2007

- Send your finalised training unit or units in electronic format to josef.huber@coe.int and in copy to sharon.lowey@coe.int as a basis for the work during Module B and as a contribution to the databank of training units which we are planning.

End of May 2007/ Beginning of June 2007

- Module B

June/ July 2007

- Final editing and selection of training units to be offered via an open web site to potential users

After July 2007

- The collaborative work platform will remain active for the network to continue to stay in contact

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 11

Desember 2006

Góð hugmynd

Ég afhendi hér með hr. Vilhjálmi Þ. Vilhjálmsyni, borgarstjóra Reykjavíkur, hugmynd sem felst í því að byggt verði sameiginlegt hús fyrir hin fjölmörgu trúfélög sem nú fyrirfinnast á Íslandi. Er von mín sú að hugmyndinni verði hrínt í framkvæmd af þar til bærum yfirvöldum.

Mæli ég með að efnt verði til alþjóðlegrar samkeppni um hönnun hússins og að það verði staðsett í eða nálægt höfuðborginni. Í húsinu verði margar vistarverur þar sem trúfélögin hafi hvert sitt aðsetur ásamt sameiginlegu rými fyrir bókasafn, rástefnusali, kaffihús o.fl.

Ætla mætti að alþjóðleg trúfélög fjármagni a.m.k. að hluta til byggingu hússins, rekstur og viðhald þess og í stað þess að úthluta fjölmörgum lóðum undir hof, sýnagógur, kirkjur og moskur þyrfti aðeins eina.

Slíkt hús mun efla góða úmynd Íslands og fólksins sem þar býr og gæti orðið einn af aðalferðamannastöðum landsins.

Reykjavík, 15. desember 2006

Hulda Karen Daníelsdóttir, hugmyndasmiður
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 12

Desember 2006

Hittumst í Hvalfirði - kynnumst og eflumst!

Ísbrú heldur fjórða sumarnámskeið sitt fyrir kennara á öllum skólastigum sem kenna nemendum með íslensku sem annað tungumál. Verið velkomin!

Á námskeiðinu verður fjallað um:

- þróun, markmið og aðferðir í fjölmenningslegri kennslu
- vinnubrögð sem koma öllum nemendum til góða en þó sérstaklega þeim sem læra íslensku sem annað tungumál
- hvernig má aðlaga texta og nota þýðingarforrit
- myndræna og grafíska framsetningu námsefnis
- mismunandi námsmatsaðferðir
- starfsþroska kennara og fagvitund

Kennarar: Hulda Karen Daniélsdóttir, Guðrún Pétursdóttir og Ruth Magnúsdóttir

Tími: 9. og 10. ágúst 2007, frá kl. 9:00 til 16:00 báða dagana.

Staður: Hótel Glymur í Hvalfirði.

Kostnaður: Þátttakendur greiða 5000 kr. þátttökugjald.

Innifalið er gisting í 2ja manna herbergjum og fullt fæði og heitir pottar!

Umsóknarfrestur: Til 31. maí 2007.

Skráning og nánari upplýsingar: Sólborg Jónsdóttir, solborg@mimir.is eða Hulda Karen Daniélsdóttir, hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is

Eitt af markmiðum Ísbrúar er að efla endurmenntun félagsmanna með fjölbreyttum námskeiðum sem styrkja fagvitund þeirra og samkennd.

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 13

Desember 2006

Sæl og blessuð,

Varðandi námsefni sem gefið er út af Námsgagnastofnun.

Hér koma nokkrir punktar sem tengjast gerð námsefnis og hvernig má gera það aðgengilegra fyrir nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál:

Fremst verði stutt aðlagð yfirlit eða samantekt um efnið sem fjallað verður um í kaflanum.

Lykilhugtök verði afmörkuð og gerð sýnileg á einhvern hátt (sett í kassa, á spássú o.fl).

Hnykkja þarf á tengingu námsefnis og markmiða námskrár með því að taka fram um hvaða markmið er verið að fjalla í hverjum og einum kafla.

Námsefni verði skrifað á tungumáli sem auðveldar aðgengi nemenda að upplýsingum og öðru í texta sem þeim ber að skilja og tileinka sér.

Myndmál (myndir, gröf, töflur) verði notað eins mikið og hægt er.

Þetta í hnotskurn er það sem ég hef verið að velta fyrir mér upp á síðkastið. Þér er velkomið að miðla þessu áfram til ritstjóranna.

Með góðri kveðju,

Hulda Karen Daniélsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafraeðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík
Sími: +354-411-1600/+354-411-1638
Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 14

Desember 2006

Greinargerð

Í þessari greinargerð er stuttur inngangur en síðan er fjallað um nokkrar reglugerðir og greinar laganna og athugasemdir og breytingatillögur gerðar við nokkrar þeirra.

Inngangur

Lagt er til að skólanefnd, foreldraráð, foreldrafélag og starfsmenn skóla á Íslandi endurspegli hið fjölmenningarlega samfélag sem við búum í.

Fjalla þarf um upplýsingaskyldu gagnvart foreldrum nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál. Skilgreina þarf hverjum beri að upplýsa þessa foreldra um íslenskt skólakerfi, skólaskyldu, skólareglur o.fl.

Viðurkenna þarf sérstöðu nemenda með íslensku sem annað tungumál og efla þekkingu allra starfsmanna á fjölmenningarlegum málefnum og þ.m.t. kennslu og stuðningi við heimanám. Líta þarf á komu nemenda af erlendum uppruna sem viðfangsefni alls skólasamfélagsins þar sem allir kennarar og allt starfsfólk eru íslenskukennarar.

Koma þarf fram í lögum að skólar þurfi að útbúa móttökuáætlun, félagslegt aðlögunarferli og einstaklingsáætlanir fyrir nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál. Einnig ættu skólar að áætla ákveðinn tímafjölda í teymis- og undirbúningsvinnu vegna móttöku, skipulags og kennslu nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál.

Í nágrannalöndum okkar hafa forráðamenn oft val um í hvaða skóla börn þeirra stunda nám. Þetta val hefur leitt til þess að í sumum skólum eru börn innflytjenda í miklum meiri hluta. Þetta stafar m.a. af því að foreldrar barna sem eiga opinbera tungumál landsins að móðurmáli, kjósa að senda þau í skóla þar sem fá innflytjendabörn stunda nám.

Nemendur sem eru innflytjendur eða börn innflytjenda hafa því oft aðeins aðgang að opinbera tungumáli landsins í samskiptum við kennara, skólastjórnendur og annað starfsfólk skólans, en lítil sem engin við samnemendur sem eiga hið opinbera tungumál að móðurmáli. Opinbera tungumál landsins er oftast ekki notað á heimilum innflytjendabarna né í hverfunum sem þau búa. Jafnframt lesa þau, horfa og hlusta á fjölmiðla upprunalandsins. Grípa þarf til aðgerða svo slíkt ástand skapist ekki hér á landi.

I. kafli. Markmið og skólaskylda.

- **1. gr.** Sveitarfélögum er skylt að halda skóla fyrir öll börn og unglinga á aldrinum 6 til 16 ára eftir því sem nánar segir í lögum þessum. Skóli þessi nefnist grunnskóli. Öllum börnum og unglingum á framangreindum aldri er skylt að sækja skóla en frá því má þó veita undanþágu, sbr. 5., 7. og 8. gr.
- Þegar tilgreindur er aldur nemenda í lögum þessum miðast hann við það almanaksár er nemandinn nær nefndum aldri.

Nemendum sem læra íslensku sem annað tungumál hefur í fáeinum tilfellum verið leyft að stunda nám í grunnskóla þó þeir séu orðnir 16 ára. Ástæðan er oftast sú að við upphaf skólagöngu þeirra hér á landi hafa þeir verið settir í bekk með nemendum sem eru árinu yngri en þeir sjálfir. Gera þarf ráð fyrir þessum nemendum, þótt þeir séu mjög fáir í hverjum árgangi, í lögum eða reglugerðum.

1995 nr. 66 8. mars

Hlutverk grunnskólans, í samvinnu við heimilin, er að búa nemendur undir líf og starf í lýðræðisþjóðfélagi sem er í sífelltri þróun. Starfshættir skólans skulu því mótast af umburðarlyndi, kristilegu siðgæði og lýðræðislegu samstarfi. Skólinn skal temja nemendum vísýni og efla skilning þeirra á kjörum fólks og umhverfi, á íslensku þjóðfélagi, sögu þess og sérkennum og á skyldum einstaklingsins við samfélagið.

Breytingatillaga: Hlutverk grunnskólans, í samvinnu við heimilin, er að búa nemendur undir líf og starf í lýðræðissamfélagi ...

- **12. gr.** ...Jafnframt skal skólanefnd stuðla að tengslum og samstarfi leikskóla og grunnskóla....

Breytingatillaga: ...Jafnframt skal skólanefnd stuðla að tengslum og samstarfi leik- og grunnskóla annars vegar og grunn- og framhaldsskóla hins vegar.

- 14. gr.** [Skólastjóri er forstöðumaður grunnskóla, stjórnar honum, veitir honum faglega forustu og ber ábyrgð á starfi skólans gagnvart sveitarstjórn.]¹⁾ Skólastjóri sér um að skólanámskrá skólans sé gerð.

Breytingatillaga: ...Skólastjóri sér um að skólanámskrá skólans sé gerð svo og móttökuáætlun, félagslegt aðlögunarferli og einstaklingsnámskrár fyrir nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál.

- 15. gr.** Starfsmönnum skóla er skylt að efla samstarf skóla og heimila, m.a. með því að miðla fræðslu um skólamál til foreldra og veita upplýsingar um starfið í skólanum.

Breytingatillaga:

Starfsmönnum skóla er skylt að efla samstarf skóla og heimila, m.a. með því að miðla fræðslu um skólamál til foreldra og veita upplýsingar um starfið í skólanum.

Leitast skal við að þýða slíkar upplýsingar fyrir foreldra sem skilja ekki íslensku eða styðjast við aðstoð túlka.

Tryggja þarf rétt til túlkabjónustu í foreldraviðtölum og að kalla þarf til túlk jafnvel þó að annað foreldrið tali íslensku. Virða þarf rétt beggja foreldra til upplýsinga um námsgengi barns. Aðstæður geta verið með þeim hætti að hjón eða sambúðarfólk talar ekkert sameiginlegt mál það vel að þau geti túlkað sín á milli flóknari upplýsingar s.s. um námsgengi eða námserfiðleika.

29. gr. Menntamálaráðherra setur grunnskólum aðalnámskrá. Í henni er m.a. kveðið nánar á um uppeldishlutverk grunnskólans og meginstefnu í kennslu og kennsluskipan í samræmi við hlutverk grunnskólans, sbr. 2. gr.

Í starfi skólans skal leggja áherslu á:

- að efla sjálfsvitund og félagsvitund nemenda,
- að stuðla að líkamlegri og andlegri velferð, heilbrigðum lífsháttum og ábyrgri umgengni við líf og umhverfi,
- þjálfun í íslensku í öllum námsgreinum og leikræna og listræna tjáningu,
- hæfni nemenda til að skilja orsakasamhengi og draga rökréttar ályktanir,
- skilning og frjótt, skapandi starf og jafnvægi milli bóklegs og verklegs náms,
- að nýta leiki barna sem náms- og þroskaleið,
- að námið nýtist nemendum í daglegu lífi, frekara námi og starfi,
- að búa bæði kynin jafnt undir virka þátttöku í samfélaginu, fjölskyldulífi og atvinnulífi,
- margvíslegar leiðir við öflun þekkingar með notkun tæknimiðla, upplýsingatækni, safna- og heimildavinnu,
- náms- og starfsfræðslu, kynningu á atvinnulífi og námsleiðum til undirbúnings náms- og starfsvals.

Við setningu aðalnámskrár, skipulagningu náms og kennslu og við gerð og val námsgagna skal þess sérstaklega gætt að allir nemendur fái sem jöfnust tækifæri til náms, sbr. 2. gr.

Markmið náms og kennslu og starfshættir grunnskóla skulu vera þannig að komið sé í veg fyrir mismunun vegna uppruna, kyns, búsetu, stéttar, trúarbragða eða fötlunar.

Í öllu skólastarfi skal tekið mið af mismunandi persónugerð, þroska, hæfileikum, getu eða áhugasviðum nemenda.

Athugasemd: Mikilvægt er að andi og inntak 29. greinar verði áfram til staðar til að tryggja að sá sveigjanleiki, sem þarf til að geta mætt nemendum sem eru að tileinka sér íslensku sem annað tungumál, sem og öðrum nemendum, sé fyrir hendi.

Í 29. grein þyrfti einnig að fjalla um hlutverk skólans í að búa alla nemendur undir líf og starf í fjölmennningarlegu samfélagi og auka fjölmennningarlega þekkingu nemenda.

um íslenskukennslu nemenda með annað móðurmál en íslensku
nr. 391/1996

1. gr.

Nemendur í grunnskóla er hafa annað móðurmál en íslensku og hafa fasta búsetu hér á landi, eiga rétt á sérstakri kennslu í íslensku.

Skera þarf úr um hvaða nemendur eigi rétt á skólaskyldri skólagöngu hér á landi. Í Noregi eiga nemendur rétt á skólagöngu dvelji þeir í þrjá eða fleiri mánuði í landinu. Dvelji þeir lengur en í þrjá mánuði ber þeim skylda að sækja skóla.

(*Integrating Immigrant Children into Schools in Europe*, Eurydice European Commission, DG Education and Culture 2004). Nauðsynlegt er að fjalla sérstaklega um þá nemendur sem koma til landsins án þess að hafa tilskilin leyfi og lögheimili í viðkomandi sveitarfélagi.

Reglugerð

um íslenskukennslu nemenda með annað móðurmál en íslensku

nr. 391/1996

4. gr.

Miða skal við að hver nemandi með annað móðurmál en íslensku fái 2 stundir á viku í sérstakri íslenskukennslu á meðan hann er að ná tökum á íslensku máli. Samkvæmt mati skólastjóra og sérfræðipjónustu skóla getur kennslan verið mismunandi eftir skyldleika móðurmáls nemanda við íslensku.

Breytingatillaga:

Hver nemandi sem lærir íslensku sem annað tungumál skal fá sérstaka íslenskukennslu á meðan...

Skilgreina þarf frekar þörf nemenda fyrir íslenskukennslu á meðan þeir eru að tileinka sér íslensku. Hér þarf að áætla meiri tíma !!!!! eða breyta viðmiðum.

Reglugerð

um íslenskukennslu nemenda með annað móðurmál en íslensku

nr. 391/1996

5. gr.

Í skólum þar sem því verður við komið og með samþykki viðkomandi sveitarstjórnar, skulu nemendur með annað móðurmál en íslensku fá kennslu í og á eigin móðurmáli í samráði við forráðamenn. Með kennslunni skal stefnt að virku tívtyngi þessara nemenda. Nemendur skulu hvattir til að halda móðurmáli sínu við og rækta það.

Gera þarf samræmda námskrá í kennslu í og á móðurmáli nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál.

Breytingatillaga:

Í skólum þar sem því verður við komið skulu nemendur sem læra íslensku sem annað tungumál fá kennslu í og á eigin móðurmáli. Kennt skal samkvæmt íslenskri námskrá og áhersla lögð á að námsefni á móðurmáli nemenda sé sambærilegt við það sem þeir glíma við á íslensku. Með kennslunni skal stefnt að virku tívtyngi þessara nemenda.

Reykjavík, 30. september 2006

Hulda Karen Daníelsdóttir, kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu

Sigríður Ruth Magnúsdóttir, deildarstjóri

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 15

Desember 2006

Kæru kennarar,

Ég er að undirbúa vef sem hefur hlotið nafnið:

Allt á einum stað-Upplýsingavefur um innflytjendur og grunnskólann.

Á vefnum ætla ég að vista fjölmargt og þ.m.t. verkefni kennara. Ég á nú þegar nokkur verkefni sem kennarar hafa sent mér og vil bæta mörgum fleirum við. Þar sem ég ritstýri síðunni mun ég lesa yfir allt aðsent efni.

Mér finnst mjög mikilvægt að sú mikla vinna sem unnin er í skólum í tengslum við námsefnis- og verkefnagerð verði gerð sýnileg. Ég hvet ykkur því til að leyfa mér að birta vinnuna ykkar undir nafni og nafni skólans sem þið kennið við.

Birting á vef sem þessum er eins konar útgáfa á eigin verkum. Þeir sem skrifa greinar eða gera vefi fá oft mikla athygli og mikið og verskuldað hrós fyrir. Þeir sem hins vegar vinna og púla á akrinum og gera eigin vinnu aldrei sýnilega fá annars konar uppskeru.

Stundum eru kennarar fastheldnir á það efni sem þeir hafa útbúið og oftast er ástæðan sú að þeir telja eigin vinnu ekki nógu merkilega eða vandaða. Ég held að það sé í flestum tilfellum rangt athugað.

Sumir hins vegar stefna að því að setja efnið á heimasíðu skólans síns en svo verður einhvern veginn aldrei af því. Grípið því tækifærið núna og gerið vinnuna sýnilega með því að senda hana á vefinn: *Allt á einum stað-Upplýsingavefur um innflytjendur og framhaldsskólann.*

Vefur af þessu tagi gæti nýst öllum þeim sem koma að kennslu nemenda með íslensku sem annað tungumál og annarra nemenda. Kennarar gætu einfaldlega prentað út efni sem hentar þeirra nemendum. Einnig ættu þeir að geta aðlagð og breytt efninu en þeim ber þá að geta höfundar. Slíkt ætti ekki að vera flókið því nafn höfunda verður sett inn á skjalið í "footer".

Það væri gott að fá einhverja flokkun á efninu.

Dæmi:

Efni í náttúrufræði fyrir nemendur með íslensku sem annað tungumál í 8. bekk.

Byrjendaefni fyrir nemendur 1. til 10. bekkjar.

Aðlagð námsefni í landafræði fyrir nemendur í 6. bekk.

Dæmi um dagbók fyrir miðstigið.

Leikir sem henta öllum nemendum.

Á síðunni verða einnig upplýsingar um móttöku og félagslega aðlögun nemenda sem eru innflytjendur, upplýsingar um ráðstefnur, málþing, námskeið o.fl. sem er á döfinni, góðir tenglar, námsefni á erlendum tungumálum, fjöldatölur og margt fleira.

Bregðist endilega við og sendið mér verkefnin ykkar.

Með góðri kveðju og von um gott og árangursríkt samstarf.

Hulda Karen Daníelsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafræðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík

Ársskýrsla kennsluráðgjafa 2006

Fylgiskjal 16

Desember 2006

Dr. Gerður G. Óskarsdóttir
Sviðsstjóri Menntasviðs Reykjavíkurborgar
Fríkirkjuvegi 1
101 Reykjavík

Reykjavík, 24. október 2005

Efni: Tillaga um að nám og kennsla í og á nokkrum móðurmálum nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál fari fram í fjarnámi við Tungumálaver Laugalækjarskóla

Kæra Gerður,

Undirrituð fer þess á leit við Menntasvið Reykjavíkur að það skoði möguleika á að nám og kennsla í og á nokkrum móðurmálum nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál fari fram í fjarnámi við Tungumálaver Laugalækjarskóla. Einnig er óskað eftir að undirrituð verði upplýst um framgang þessarar málaleitunar.

Tungumálaverið er að ýmsu leyti ákjósanlegur vettvangur fyrir nám og kennslu af þessu tagi. Þar hefur safnast reynsla í að móta og halda utan um þróun netnáms og fjarkennslu í tungumálum auk þess sem þróaðar hefa verið aðferðir sem stuðla að nemendasjálfstæði og nemendaábyrgð. Þess má einnig geta að Tungumálaverið hlaut Hvatningarverðlaun fræðsluráðs árið 2002 og Evrópumerkið árið 2003.

Í ljósi rannsókna sem sýna að forsenda góðs árangurs í námi á öðru eða erlendu tungumáli er góð undirstaða í móðurmáli og að bestur árangur náist ef nemendur fá kennslu á báðum tungumálunum, þarf að sinna móðurmálskennslu grunnskólanemenda með íslensku sem annað tungumál mun betur en nú er gert. Sjá til dæmis niðurstöðu langtímarannsóknar á þessari vefslóð:
http://www.crede.org/research/llaa/1.1_final.html

Í *Aðalnámskrá grunnskóla íslenska* kemur eftirfarandi fram: „Með tilvísun í reglugerð nr. 391/1996 geta þeir sem hafa annað móðurmál en íslensku fengið kennslu í og á móðurmáli sínu í samráði við forráðamenn með samþykki viðkomandi sveitarstjórnar. Með kennslunni skal stefnt að virku tvítyngi þessara nemenda og þeir hvattir til að halda móðurmáli sínu við og rækta það.“

Þrátt fyrir þetta ákvæði er oft erfiðleikum bundið að koma á móðurmálskennslu fyrir grunnskólanemendur með íslensku sem annað tungumál. Sveitarfélög vilja oft ekki veita samþykki sitt fyrir slíkri kennslu enda þurfa þau að greiða fyrir hana. Stundum hafa foreldrar ekki áhuga á að börnin þeirra fái móðurmálskennslu og finnst að þeir sjálfir haldi við móðurmálinu inni á heimilinu. Enn aðrir foreldrar eru illa upplýstir um mikilvægi móðurmálsins og telja það börnum sínum fyrir bestu að aðeins sé lögð áhersla á íslenskunám og -kennslu og oftast en ekki er erfitt að fá lærða kennara til að sinna kennslunni.

Móðurmál nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál hafa þrátt fyrir þessar hindranir verið kennd í nokkrum skólum í sveitarfélögum öðrum en Reykjavík. Í Reykjavík hefur nemendum í Öldusels- og Austurbæjarskóla verið kennd pólska og félagið Móðurmál sér um kennslu í japönsku, ensku, spænsku, litháísku, rússnesku, albönsku, portúgölsku, pólsku og tælensku fyrir nemendur á aldrinum sex til tólf ára í Háskóla Íslands og í Alþjóðahúsi.

Vitaskuld ættu nemendur eldri en tólf ára einnig að fá kennslu í og á eigin móðurmáli ekki síst í ljósi þess að þeir stunda nám á unglíngastigi og þurfa að viðhalda og bæta við þekkingu sína í hinum ýmsu námsgreinum. Það getur hins vegar reynst þeim erfitt þegar þeir nema greinarnar einungis á íslensku sem þeir kunna ef til vill lítið í.

Ekkert samræmi er á milli áherslna í námi og kennslu hinna ýmsu móðurmála nemenda. Sumir móðurmálskennarar leggja áherslu á að nemendur nemi námsgreinar á móðurmálinu á meðan aðrir kenna móðurmálið á svipaðan hátt og íslenska er kennd í íslenskum grunnskólum. Þörf er því á samræmdri námskrá fyrir nám og kennslu á móðurmálum nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál.

Í ljósi þess sem hér hefur verið rakið er brýnt að fjalla um þetta mál í Menntaráði og hjá menntamálaráðuneytinu og hefjast handa við að koma betur til móts við námsþarfir nemenda sem læra íslensku sem annað tungumál með því að gefa þeim kost á að nema á móðurmáli sínu.

Afrit sent:
Brynhildi Ragnarsdóttur

Virðingarfyllst,

Hulda Karen Daniélsdóttir
Kennsluráðgjafi í nýbúafraeðslu
Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða
Skúlagötu 21
101 Reykjavík
Sími: +354-411-1600/+354-411-1638
Netfang: hulda.karen.danielsdottir@reykjavik.is